ΕΣΤΙΑ

ΤΟΜΟΣ ΕΒΔΟΜΟΣ

1879

[ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ—ΙΟΥΝΙΟΣ]

ΤΙΜΑΤΑΙ ΦΡ. 5.—ΔΕΔΕΜ. ΦΡ. 8.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΙΛΑ
ΛΑΥΡΙΩΤΟΥ
ΑΥΞΩΝ ΑΡΙΘ. .....

ΑΘΗΝΗΣΙ

Γραφείον τῆς Ἑστίας: Ὁδὸς Σταδίου, 6.

1879

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Μητροπόλιτη
ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΙΛΑ

Ἀριθ. 479 – Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ Δ'

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Ἕβδομος | Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.— Αἱ συνδρομαὶ ἀρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶναι ἐτήσιαι.—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 8. | 3 Ἰουνίου 1879

Σφραγὶς
Διοικητικοῦ τοποτηρητοῦ Μεγαρίδος ἐπὶ
ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΟΥ

[Ἐκ τῆς Συλλογῆς Παύλου Λάμπρου]

***

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Καποδιστρίου ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Αὐγουστῖνος ἀνεκηρύχθη κυβερνήτης τῆς Ἑλλάδος τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1832. Ὀλίγον ὅμως καιρὸν μετέπειτα, ἐν Μεγάροις, οἱ ὑπὸ τὸν Νοταρᾶν συνηγμένοι πληρεξούσιοι συνέστησαν τὴν ἀντικυβερνητικὴν λεγομένην κυβέρνησιν, ἥτις κατήργησεν ἐν ταῖς σφραγῖσιν αὐτῆς τὸν «Φοίνικα» καὶ ἐπανέφερε τὴν «Ἀθηνᾶν», σύμβολον τῶν σφραγίδων τῆς Ἑλλάδος πρὸ τοῦ Καποδιστρίου.

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΗΣ ΓΗΣ

ἐν ἡμέραις ὀγδοήκοντα.

[Μυθιστορία Ἰουλίου Βέρν.—Μετάφρ. Ἀγγέλου Βλάχου].

Συνέχεια· ἴδε σελ. 321.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΘ'.

Ἐν ᾧ ἐκτίθενται πράγματα, συμβαίνοντα εἰς μέρους τοὺς Ἀμερικανικοὺς σιδηροδρόμους.

Τὴν αὐτὴν ἑσπέραν ἡ ἁμαξοστοιχία ἐξηκολούθει ἀκωλύτως τὸν δρόμον της, παρήρχετο τὸ φρούριον Σώδερς, διέβαινε τὰ στενὰ τῆς Σεγένης καὶ ἀφικνεῖτο εἰς τὰ στενὰ τοῦ Ἔβανς. Κατὰ τὸ μέρος ἐκεῖνο ὁ σιδηρόδρομος ἔφθανεν εἰς τὸ ὕψιστον αὐτοῦ σημεῖον, ἤτοι ὀκτὼ χιλιάδας ἐνενήκοντα καὶ ἕνα πόδας ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ Ὠκεανοῦ. Οἱ δὲ ὁδοιπόροι κατήρχοντο πλέον ἐκεῖθεν μέχρι τοῦ Ἀτλαντικοῦ δι' ἀπεράντων πεδιάδων, ἃς ἡ φύσις αὐτὴ εἶχεν ἰσοπεδώσει.

Ἐκεῖ ἀπεσπᾶτο τοῦ μεγάλου κορμοῦ τοῦ σιδηροδρόμου ἡ πρὸς τὸ Δένβερ διακλάδωσις, τὴν κυριωτάτην πόλιν τοῦ Κολοράδου. Ἡ χώρα ἐκείνη πλουτεῖ μεταλλείων χρυσοῦ καὶ ἀργύρου, καὶ περιέχει ἤδη πλείους τῶν πεντηκοντακισχιλίων κατοίκων.

Τὴν στιγμὴν αὐτὴν εἶχον ἤδη διανυθῆ ἐπὶ τρία ἡμερονύκτια χίλια τριακόσια ὀγδοήκοντα δύο μίλια ἀπὸ τοῦ Ἁγίου Φραγκίσκου, τέσσαρες δ' ἔτι ἡμέραι καὶ τέσσαρες νύκτες ἔμελλον κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ν' ἀρκέσωσι μέχρι Νέας Ὑόρκης, καὶ ὁ Φιλέας Φὸγ ἔμενεν οὕτω ἐντὸς τῶν ὡρισμένων του προθεσμιῶν.

Διαρκούσης τῆς νυκτὸς παρῆλθεν ἡ ἁμαξοστοιχία δεξιόθεν τοῦ πεδίου Οὐώλβα, ὁ δὲ ποταμὸς Λοτζ-πὼλ ἔρρεε παραλλήλως πρὸς τὴν σιδηρᾶν ὁδόν, παρακολουθῶν τὴν εὐθεῖαν μεθόριον γραμμὴν μεταξὺ Ὑόμιγγ καὶ Κολοράδου. Τὴν ἑνδεκάτην ὥραν ἀφικνοῦντο οἱ ὁδοιπόροι εἰς Νεβράσκαν, παρήρχοντο ἐγγὺς τοῦ Σέτζουϊκ, καὶ προσηγγίζον εἰς τὴν κώμην Ἰουλίαν, κειμένην παρὰ τὸν μεσημβρινὸν κλάδον τοῦ ποταμοῦ Πλάττη.

Ἐκεῖ ἐνεκαινίσθη τὴν 23 ὀκτωβρίου 1867 ὁ Εἰρηνικὸς σιδηρόδρομος, οὗτινος ἀρχιμηχανικὸς ὑπῆρξεν ὁ στρατηγὸς Δότζ. Ἐκεῖ ἐσταμάτησαν αἱ δύο κραταιαὶ ἀτμομηχαναί, σύρουσαι ἐννέα ἁμάξας πλήρεις προσκεκλημένων, ἐν οἷς καὶ ὁ ἀντιπρόεδρος κ. Θωμᾶς Διούραντ. Ἐκεῖ ἀντήχησαν αἱ ἐπευφημίαι· ἐκεῖ οἱ Σιοὺ καὶ οἱ Πώουνοι παρέσχον τὸ θέαμα μικροῦ ἰνδικοῦ πολέμου· ἐκεῖ ἀνεφλέχθησαν τὰ πυροτεχνήματα· ἐκεῖ τέλος ἐδημοσιεύθη, ἀπὸ φορητοῦ τινος τυπογραφείου, ὁ πρῶτος ἀριθμὸς τῆς ἐφημερίδος «ὁ Σκαπανεὺς τοῦ σιδηροδρόμου.» Οὕτως ἑορτάσθησαν τὰ ἐγκαίνια τῆς μεγάλης ἐκείνης σιδηρᾶς ὁδοῦ, ἥτις, ἀγωγὸς προόδου καὶ πολιτισμοῦ, ἠνοίχθη διὰ τῆς ἐρήμου, προορισμὸν ἔχουσα νὰ συνδέσῃ πρὸς ἀλλήλας πόλεις, αἵτινες δὲν ὑπῆρχον μὲν εἰσέτι, ἔμελλον ὅμως ν' ἀναδύσωσιν ἀπὸ τῆς ἀμερικανικῆς γῆς, πρὸς τὸ σύριγμα τῆς ἀτμομηχανῆς, ἰσχυροτέρας τῆς λύρας τοῦ Ἀμφίονος.

Τὴν ὀγδόην πρωϊνὴν ὥραν ἡ ἁμαξοστοιχία εἶχε παρέλθει τὸ φρούριον Μάκφερσον, ἀπέχον τριακόσια πεντήκοντα ἑπτὰ μίλια τῆς Ὀμάχης. Ὁ σιδηρόδρομος παρηκολούθει ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ μεσημβρινοῦ κλάδου τοῦ Πλάττη πάντας τοὺς ἰδιοτρόπους αὐτοῦ ἑλιγμούς, τὴν ἑνάτην δὲ ὥραν ἔφθαναν οἱ ὁδοιπό-

ροι εἰς τὴν σπουδαίαν πόλιν τοῦ Βορείου Πλάττη, ᾠκοδομημένην μεταξὺ τῶν δύο βραχιόνων τοῦ μεγάλου ἐκείνου ῥεύματος, ἑνουμένων περὶ αὐτὴν εἰς μίαν μόνην ἀρτηρίαν, ἧς τὰ ὕδατα μίγνυνται πρὸς τὰ τοῦ Μισσουρῆ ὀλίγον ὑπεράνω τῆς Ὀμάχης.

Οἱ ὁδοιπόροι ὑπερέβησαν τὸν ἑκατοστὸν πρῶτον μεσημβρινόν, ὁ δὲ κ. Φὸγ καὶ οἱ συμπαίκτορές του ἀνέλαβον τὸ παίγνιόν των, καὶ οὐδεὶς περὶ αὐτοὺς παρεπονεῖτο κατὰ τοῦ μήκους της ὁδοῦ. Ὁ Φίξ εἶχε κερδήσει κατ' ἀρχὰς γινέας τινάς, καὶ ἔχανεν ἤδη πάλιν, ἀλλ' ἐφαίνετο ἐμπαθῶς εἰς τὸ παίγνιον προσηλωμένος, ὅσον καὶ ὁ κ. Φόγ. Τὴν πρωΐαν ἐκείνην ἡ τύχη νυνόησαν ἑκατέρως τὸν ἄγγλον εὐπατρίδην. Τὰ ἀξιώματα καὶ τὰ κέρδια χαρτία ἔβρεχον εἰς τὰς χεῖράς του. Ἐνῷ δέ, μετὰ τολμηρόν τινα συνδυασμόν, ἡτοιμάζετο νὰ παίξῃ πίκαρ, ἠκούσθη φωνή τις ὄπισθεν τῆς ἕδρας του, λέγουσα:

— Ἐγὼ θὰ ἔπαιζα καῤῥόν.

Ὁ κ. Φόγ, ἡ κ. Ἀουδὰ καὶ ὁ Φίξ ἀνήγειραν τὴν κεφαλήν, καὶ εἶδον παρ' αὐτοῖς τὸν συνταγματάρχην Πρόκτορ.

Ὁ συνταγματάρχης καὶ ὁ Φὸγ ἀνεγνωρίσθησαν πάραυτα.

— Ἀ! ἀνεφώνησεν ὁ Ἀμερικανός, σεῖς, κύριε Ἄγγλε, θέλετε νὰ παίξετε πίκαρ;

— Καὶ παίζω, ἀπήντησε ψυχρῶς ὁ Φιλέας, ῥίπτων τὸ δέκα τοῦ χρώματος ἐκείνου.

— Ἐγὼ ὅμως θέλω νὰ παίξετε καῤῥόν, ἀπήντησεν ὁ συνταγματάρχης διὰ φωνῆς ὀργίλης.

Καὶ ἐκινήθη ν' ἀναλάβῃ τὸ παιχθὲν χαρτίον, προσθέτων:

— Δὲν ἐννοεῖτε τὸ παιγνίδι!

— Ἴσως ἐννοῶ ἄλλο, παρετήρησεν ὁ Φιλέας Φόγ, καὶ ἠγέρθη.

— Εἴσθε κύριος νὰ δοκιμάσετε, Τζὼν Βοὺλ, ὑπέλαβεν ὁ βάναυσος ἐκεῖνος.

Ἡ κ. Ἀουδὰ εἶχε γείνει κάτωχρος, καὶ ὅλον της τὸ αἷμα συνέῤῥευσεν εἰς τὴν καρδίαν της. Ἔδραξε δὲ τὸν βραχίονα τοῦ Φιλέα Φόγ, ἀλλ' ἐκεῖνος ἀπώθησεν αὐτὴν ἠρέμα. Ὁ Πονηρίδης ἡτοιμάζετο νὰ ῥιφθῇ κατὰ τοῦ ἀμερικανοῦ, ὅστις ἐθεώρει ἀπαθέστατα τὸν ἀντίπαλόν του· ὁ Φίξ ὅμως, ἐγερθεὶς καὶ πλησιάσας εἰς τὸν συνταγματάρχην Πρόκτορ τῷ εἶπε:

— Λησμονεῖτε, κύριε, ὅτι ἔχετε νὰ κάμετε μαζύ μου, τὸν ὁποῖον ὄχι μόνον ὑβρίσατε ἀλλὰ καὶ ἐκτυπήσατε!

— Κύριε Φίξ, εἶπεν ὁ κ. Φόγ, μὲ συγχωρεῖτε, ἀλλ' ἡ ὑπόθεσις αὕτη ἀφορᾷ ἐμὲ καὶ μόνον. Ἰσχυριζόμενος ὁ συνταγματάρχης ὅτι ἔσφαλα νὰ παίξω πίκαν, μὲ προσέβαλε καὶ πάλιν, καὶ πρέπει νὰ μοῦ δώσῃ λόγον.

— Ὁπόταν θέλετε, ἀπήντησεν ὁ Ἀμερικανός, ὅπου θέλετε, καὶ μ' ὅ,τι ὅπλα θέλετε!

Μάτην προσεπάθησεν ἡ κ. Ἀουδὰ νὰ κρατήσῃ τὸν κ. Φόγ, καὶ μάτην ὁ ἀστυνομικὸς πράκτωρ ἀπεπειράθη νὰ ἀναλάβῃ αὐτὸς τὴν ἔριν. Ὁ Πονηρίδης ἤθελε νὰ κρημνίσῃ ἔξω τὸν συνταγματάρχην διὰ τοῦ παραθύρου, ἀλλὰ νεῦμά τι τοῦ κυρίου του τὸν ἐμπόδισεν. Ὁ Φιλέας Φὸγ ἐξῆλθε τῆς ἁμάξης καὶ ὁ Ἀμερικανὸς παρηκολούθησεν αὐτὸν εἰς τὴν διαβάθραν.

— Κύριε, εἶπεν ὁ κ. Φὸγ πρὸς τὸν ἀντίπαλόν του, ἔχω μεγάλην βίαν νὰ ἐπιστρέψω εἰς τὴν Εὐρώπην, καὶ οἱαδήποτε βραδύτης δύναται νὰ βλάψῃ σπουδαίως τὰ συμφέροντά μου.

— Καὶ τί μὲ μέλει ἐμέ; ἠρώτησεν ὁ συνταγματάρχης.

— Κύριε, ὑπέλαβεν εὐγενέστατα ὁ κ. Φόγ, μετὰ τὴν συνάντησίν μας εἰς Ἅγιον Φραγκίσκον εἶχα ἀποφασίσει νὰ ἐπανέλθω εἰς τὴν Ἀμερικὴν διὰ νὰ σᾶς ἐπανεύρω, ἅμα ἐτελείωνον τὰς ὑποθέσεις, αἵτινες μὲ καλοῦν εἰς τὴν Εὐρώπην.

— Ἀλήθεια!

— Μοῦ δίδετε συνέντευξιν μετὰ ἓξ μῆνας;

— Ὄχι μετὰ ἑξ ἔτη καλλίτερα!

— Εἶπα ἓξ μῆνας, ἐπανέλαβεν ὁ κ. Φόγ, καὶ θὰ ἦμαι ἀκριβής.

— Αὐτὰ εἶνε ὑπεκφυγαί! ἀνέκραξεν ὁ Στάρπ Πρόκτορ. Τώρα ἢ ποτέ!

— Ἔστω ἀπήντησεν ὁ Φιλέας. Πηγαίνετε εἰς Νέαν Ὑόρκην;

— Ὄχι.

— Εἰς Χικάγον;

— Ὄχι.

— Εἰς Ὀμάχαν;

— Τί σᾶς μέλει; Γνωρίζετε τὸ Πλούμπ-Κρήκ;

— Ὄχι, ἀπήντησεν ὁ κ. Φόγ.

— Εἶνε ὁ προσεχὴς σταθμός. Μετὰ μίαν ὥραν ἡ ἁμαξοστοιχία θὰ ἦν' ἐκεῖ, καὶ θὰ μείνῃ δέκα λεπτά. Μᾶς φθάνουν διὰ ν' ἀνταλλάξωμεν μερικὰς βολάς.

— Πολὺ καλά, ἀπεκρίθη ὁ κ. Φόγ. Θὰ σταματήσω εἰς τὸ Πλούμπ-Κρήκ.

— Καὶ μοῦ φαίνεται, ὅτι καὶ θὰ μείνετε! προσέθηκεν ὁ Ἀμερικανὸς μετ' ἀκατονομάστου θράσους.

— Ποῖος ἠξεύρει, κύριε! ἐπανέλαβεν ὁ κ. Φὸγ καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν ἅμαξαν ἀπαθὴς ὡς πάντοτε.

Ἤρξατο δ' εὐθὺς ἐνθαρρύνων τὴν κ. Ἀουδά, καὶ λέγων εἰς αὐτήν, ὅτι οἱ καυχησίλογοι οὐδέποτε εἰν' ἐπικίνδυνοι. Εἶτα παρεκάλεσε τὸν Φίξ νὰ τῷ χρησιμεύσῃ ὡς μάρτυς κατὰ τὴν προσεχῆ μονομαχίαν· μὴ δυναμένου δ' ἐκείνου ν' ἀρνηθῇ, ὁ Φιλέας ἀνέλαβεν ἀταράχως τὸ δικαιοπέν του παιγνίδιον, καὶ ἔπαιξεν ἀπαθέστατα τὴν πίκαν του.

Τὴν ἑνδεκάτην ὥραν συρεγμὸς τῆς ἀτμομηχανῆς ἀνήγγειλε τὴν προσέγγισιν τοῦ σταθμοῦ τοῦ Πλούμπ-Κρήκ. Ὁ κ. Φὸγ ἠγέρθη τότε, καὶ ἀκολουθούμενος ὑπὸ τοῦ Φίξ μετέβη εἰς τὴν διαβάθραν. Ἤρχετο δὲ κατόπιν αὐτοῦ ὁ Πονηρίδης, φέρων ζεῦγος πολυκρότων. Ἡ κ. Ἀουδὰ ἔμεινεν ἐν τῇ ἁμάξῃ ὠχρὰ ὡς πτῶμα.

Τὴν αὐτὴν στιγμὴν ἠνοίχθη ἐπίσης ἡ θύρα ἄλλης ἁμάξης καὶ ὁ συνταγματάρχης Πρόκτορ ἐφάνη ἐπὶ τῆς διαβάθρας, ἀκολουθούμενος ὑπὸ τοῦ μάρτυρός του, Ἀμερικανοῦ τοῦ αὐτοῦ φυράματος. Ἀλλ' ἐνῷ οἱ δύο ἀντίπαλοι ἠτοιμάζοντο νὰ καταβῶσιν ἐπὶ τῆς κρηπῖδος, προσέδραμεν ὁ ὁδηγὸς λέγων:

— Δὲν καταβαίνετε, κύριοι!

— Καὶ διατί; ἠρώτησεν ὁ συνταγματάρχης.

— Καθυστεροῦμεν εἴκοσι λεπτά, καὶ ἡ ἁμαξοστοιχία δὲν θὰ σταματήσῃ.

— Ἀλλ' ἔχω νὰ μονομαχήσω μὲ τὸν κύριον.

— Λυποῦμαι, ἀλλ' ἀναχωροῦμεν εὐθύς. Ἀκούσατε, ὁ κώδων σημαίνει.

Ἀληθῶς δὲ ὁ κώδων ἐσήμανε, καὶ ἡ ἁμαξοστοιχία ἐκίνησε.

— Λυποῦμαι πολύ, κύριοί μου, εἶπε τότε ὁ ὁδηγός, καὶ εἰς πᾶσαν ἄλλην περίστασιν ἠδυνάμην νὰ σᾶς εὐχαριστήσω. Ἀλλά, τέλος πάντων, ἀφοῦ δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ μονομαχήσετε ἐδῶ, τί σᾶς ἐμποδίζει νὰ μονομαχήσετε καθ' ὁδόν.

— Ἴσως ὁ κύριος δὲν τὸ θέλει! εἶπεν ὁ συνταγματάρχης χλευαστικῶς.

— Τὸ θέλει ἀπ' ἐναντίας, ἀπήντησεν ὁ Φιλέας Φόγ.

— Πῶς φαίνεται ὅτι εἴμεθα εἰς τὴν Ἀμερικήν! διενοήθη ὁ Πονηρίδης. Καὶ ὁ ὁδηγός μας εἶνε ἄνθρωπος καθὼς πρέπει καὶ ὑποχρεωτικώτατος.

Τοῦτο δὲ λέγων καθ' ἑαυτόν, ἠκολούθησε τὸν κύριόν του.

Οἱ δύο ἀντίπαλοι καὶ οἱ μάρτυρές των, ἀκολουθοῦντες τὸν ὁδηγὸν καὶ μεταβαίνοντες ἀπὸ ἁμάξης εἰς ἅμαξαν, κατήντησαν εἰς τὸ ἄκρον τῆς ἁμαξοστοιχίας, ἧς τὴν τελευταίαν ἅμαξαν κατεῖχον δέκα περίπου ἐπιβάται. Ὁ ὁδηγὸς ἠρώτησεν αὐτούς, ἂν εὐηρεστοῦντο νὰ παραχωρήσωσιν ἐπί τινα λεπτὰ τὴν ἅμαξαν εἰς δύο κυρίους, οἵτινες εἶχον νὰ λύσωσι ζήτημα τιμῆς. Οἱ δὲ ὁδοιπόροι, θεωροῦντες εὐτύχημά των νὰ φανῶσι χρήσιμοι εἰς τοὺς δύο κυρίους, ἀπεσύρθησαν εἰς τὰς διαβάθρας.

Ἡ ἅμαξα ἐκείνη, πεντήκοντα ποδῶν ἔχουσα μῆκος, ἦτο προσφορωτάτη, διότι οἱ δύο ἀντίπαλοι ἠδύναντο νὰ βαδίσωσι κατ' ἀλλήλων διὰ μέσου τῶν ἑδρῶν καὶ νὰ πυροβοληθῶσιν ἐν πάσῃ ἀνέσει. Οὐδέποτε δὲ μονομαχία ἐκανονίσθη εὐκολώτερον. Ὁ κ. Φὸγ καὶ ὁ συνταγματάρχης Πρόκτορ εἰσῆλθον εἰς τὴν ἅμαξαν, κρατοῦντες ἕκαστος ἀνὰ δύο ἐξάκροτα πιστόλια, καὶ ἐκλείσθησαν ἐντὸς αὐτῆς ὑπὸ τῶν μαρτύρων των, οἵτινες ἔμειναν ἔξω. Ἅμα ὡς ἐσύριζεν ἡ μηχανή, ἔμελλον ν' ἀρχίσωσι τὸ πῦρ οἱ μονομάχοι, μετὰ δύο δὲ λεπτὰ ἤθελεν ἐξαχθῆ τῆς ἁμάξης ὅ,τι ἐξ αὐτῶν ἀπέμενεν.

Οὐδὲν τῇ ἀληθείᾳ ἁπλούστερον. Τοσοῦτον δὲ μάλιστα ἦτο τὸ πρᾶγμα ἁπλοῦν, ὥστε ὁ Φὶξ καὶ ὁ Πονηρίδης ἠσθάνοντο βιαίως πάλλοντα τὰ στήθη των.

Ἀνεμένετο λοιπὸν ὁ συμπεφωνημένος συρεγμός, ὅτε αἴφνης ἄγριαι ἠκούσθησαν κραυγαί, καὶ πυροβολισμοὶ συνάμα, μὴ προερχόμενοι ὅμως ἐκ τῆς ἁμάξης τῶν μονομάχων, ἀλλὰ παρατεινόμενοι τοὐναντίον καθ' ὅλην τὴν ἁμαξοστοιχίαν. Κραυγαὶ δὲ τρόμου ἠκούσθησαν συγχρόνως ἐκ τοῦ ἐσωτερικοῦ τῶν ἁμαξῶν.

Ὁ συνταγματάρχης Πρόκτορ καὶ ὁ κ. Φὸγ ἐξῆλθον πάραυτα τῆς ἁμάξης των κρατοῦντες τὰ πολύκροτά των, καὶ ὥρμησαν πρὸς τὰ ἔμπροσ, ὅπου ἀντήχουν θορυβωδέστερον οἵ τε πυροβολισμοὶ καὶ αἱ κραυγαί. Εἶχον ἐννοήσει, ὅτι ἡ ἁμαξοστοιχία προσεβάλλετο ὑπὸ συμμορίας Ἰνδῶν.

Δὲν ἦτο ἡ πρώτη αὕτη τῶν Σιοὺ ἀπόπειρα, καὶ πολλάκις ἤδη οἱ τολμηροὶ ἐκεῖνοι Ἰνδοὶ εἶχον προσβάλει τὰς ἁμαξοστοιχίας τοῦ Εἰρηνικοῦ σιδηροδρόμου. Μὴ ἀναμένοντες νὰ σταματήσῃ τὸ ζεῦγμα, ὥρμησαν, ὡς καὶ ἄλλοτε, πρὸς τὰς βαθμίδας τῶν ἁμαξῶν, καὶ ἀνερρίχήθησαν, ἑκατὸν περίπου, εἰς αὐτάς, ὡς ἀναῤῥιχῶνται οἱ κυβιστῆρες ἐπὶ τοὺς καλπάζοντας ἵππους.

Οἱ Σιοὺ ἐκεῖνοι ἔφερον πυροβόλα· ἐκ τούτου δὲ οἱ πυροβολισμοί, πρὸς οὓς οἱ ἐπιβάται, πάντες σχεδὸν ὡπλισμένοι, ἀπεκρίνοντο διὰ τῶν πολυκρότων των. Ὥρμησαν δὲ κατ' ἀρχὰς οἱ Ἰνδοὶ κατὰ τῆς μηχανῆς, καὶ κατέβαλον ἡμιθανεῖς διὰ ῥοπάλων τὸν μηχανικὸν καὶ τὸν θερμαστήν. Ἀρχηγός τις τῆς συμμορίας, θέλων νὰ σταματήσῃ τὴν ἁμαξοστοιχίαν, ἀλλὰ μὴ γνωρίζων τὸν χειρισμὸν τοῦ ἀτμονομέως, ἤνοιξεν εὐρεῖαν ἀντὶ νὰ κλείσῃ τὴν εἴσοδον τοῦ ἀτμοῦ, καὶ ἡ μηχανή, ἀφηνιάσασα, ἔτρεχε διὰ ταχύτητος καταπληκτικῆς.

Συνάμα δὲ οἱ Σιοὺ ὥρμησαν εἰς τὰς ἁμάξας, ἔτρεχον ἄνωθεν αὐτῶν ὡς πίθηκοι ἐκφανεῖς, διερρήγνυον τὰς θυρίδας κ' ἐπάλαιον ἐκ τοῦ συστάδην πρὸς τοὺς ἐπιβάτας. Ἡ σκευοφόρος ἅμαξα εἶχε διαρρηχθῆ καὶ διαρπαγῆ, τὰ σκεύη ἐκεῖνο ἐρριμμένα ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, καὶ οἱ πυροβολισμοὶ ἐξηκολούθουν.

Οἱ ἐπιβάται οὐχ ἧττον ἠμύνοντο γενναίως· ἅμαξαι δέ τινες, ἀποφραχθεῖσαι, ὑφίσταντο πολιορκίαν τακτικήν, ὡς φρούρια κινητά, παρασυρόμενα διὰ ταχύτητος ἑκατὸν μιλίων τὴν ὥραν.

Ἐξ ἀρχῆς εὐθὺς τῆς προσβολῆς ἡ κ. Ἀουδὰ ἐπέδειξε μέγα θάῤῥος, ὑπερασπίζουσα ἑαυτὴν διὰ τοῦ πολυκρότου καὶ πυροβολοῦσα διὰ τῶν τεθρυαυσμένων ὅπλων, ὁσάκις ἄγριός τις παρίστατο ἐνώπιον αὐτῆς. Βίκοσι δὲ περίπου Σιοὺ, θανασίμως πληγέντες κατέκειντο ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, καὶ τῶν ἁμαξῶν οἱ τροχοὶ καθημάξευον ὡς σκώληκας τοὺς καταπίπτοντας ἀπὸ τῶν διαβάθρων ἐπὶ τὰ σιδηρᾶ ἐλάσματα.

Πολλοὶ ὅμως τῶν ὁδοιπόρων, βαρέως τρωθέντες ὑπὸ τῶν σφαιρῶν ἢ τῶν ῥοπάλων, κατέκειντο ἐπὶ τῶν ἑδρῶν.

Ἐντοσούτῳ ἔπρεπε νὰ τελειώσῃ ἡ πάλη ἐκείνη, ἡ ἀπὸ δέκα ἤδη λεπτῶν διαρκοῦσα, καὶ μέλλουσα βεβαίως νὰ λήξῃ ὑπὲρ τῶν Ἰνδῶν, ἂν δὲν ἵστατο ἡ ἀμαξοστοιχία. Ὁ σταθμὸς τοῦ φρουρίου Καίρνε ἀπεῖχε δύο μόλις μίλια, ὑπῆρχε δ' ἐκεῖ στρατιωτικὸς σταθμός· ἀλλὰ μεταξὺ τοῦ σταθμοῦ τούτου καὶ τοῦ ἑπομένου, οἱ Σιοὺ ἔμενον ἀπολυτοι κύριοι τοῦ πεδίου.

Ὁ ὁδηγὸς τῆς ἀμαξοστοιχίας, πολεμῶν ἐγγὺς τοῦ κ. Φόγ, ἔπεσεν αἰφνης πληγεὶς ὑπὸ σφαίρας, πίπτων δὲ ἀνέκραξεν :

— Ἐχάθημεν, ἂν ἡ ἀμαξοστοιχία δὲν σταματήσῃ ἐντὸς πέντε λεπτῶν.

— Θὰ σταματήσῃ, εἶπεν ὁ Φιλέας Φόγ, θέλων νὰ ὁρμήσῃ ἔξω τῆς ἁμάξης.

— Μείνατε, κύριε! ἐφώνησεν αὐτῷ ὁ Πονηρίδης. Αὐτὸ εἶνε ἰδική μου δουλειά.

Ὁ Φιλέας Φὸγ δὲν ἐπρόφθασε νὰ ἐμποδίσῃ τὸν γενναῖον νεανίαν, ὅστις ἀνοίξας θυρίδα τινά, χωρὶς νὰ παρατηρηθῇ ὑπὸ τῶν Ἰνδῶν, κατώρθωσε νὰ διολισθήσῃ ὑπὸ τὴν ἅμαξαν. Ἐνῷ δὲ ἡ πάλη ἐξηκολούθει καὶ αἱ σφαῖραι διεσταυροῦντο ὑπὲρ τὴν κεφαλήν του, ὑψέρπων ἐκεῖνος δι' ὅλης του τῆς εὐκινησίας ὑπὸ τὸ ζεῦγμα, προσαρτώμενος εἰς τὰς ἁλύσεις, δραττόμενος τοῦ μοχλοῦ τῶν χαλινῶν καὶ τῶν προεξοχῶν τῶν πλακισίων, καὶ μεταβαίνων οὕτω ἀπὸ ἁμάξης εἰς ἅμαξαν, κατώρθωσε νὰ φθάσῃ εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς ἀμαξοστοιχίας, χωρὶς νὰ τὸν ἰδῇ τις, ὁ ὅτι ἀδύνατον ἦτο νὰ φανῇ. Ἐκεῖ δέ, ἀναρτηθεὶς διὰ τῆς μιᾶς του χειρὸς μεταξὺ τῆς σκευοφόρου ἁμάξης καὶ τῆς ἀνθρακοφόρου, ἀπέσπασε τὰς ἀσφαλιστικὰς ἁλύσεις· ἕνεκεν ὅμως τῆς ἐντάσεως τῶν ἁμαξῶν, οὐδέποτε ἤθελε κατορθώσει νὰ ἀναλύσῃ τὸν συζευκτικὸν μοχλόν, ἂν αἰφνιδίος τις κλονισμὸς τῆς μηχανῆς δὲν διεῤῥήγνυεν αὐτόν. Οὕτω δὲ ἡ ἁμαξοστοιχία, ἀποσπασθεῖσα τῆς μηχανῆς, ἔμεινε βαθμηδὸν ὀπίσω, ἐνῷ ἡ ἀτμομηχανὴ ἔφευγεν ἔτι ταχύτερον.

Παρασυρόμενον ὑπὸ τῆς κεκτημένης ἤδη δυνάμεως, προὐχώρησε τὸ ζεῦγμα ἐπί τινα ἔτι λεπτά, ἀλλὰ τῇ βοηθείᾳ τῶν χαλινῶν ἔστη ἐπὶ τέλους εἰς ἀπόστασιν ἑκατὸν μόλις βημάτων ἀπὸ τοῦ σταθμοῦ τοῦ Καίρνε.

Οἱ στρατιῶται τοῦ φρουρίου, ἐλκυσθέντες ὑπὸ τῶν πυροβολισμῶν, προσέδραμον τότε ἐν σπουδῇ, ἀλλ' οἱ Σιοὺ δὲν εἶχον ἀναμείνει αὐτούς, καὶ πρὶν ἢ ἐντελῶς σταματήσῃ ἡ ἁμαξοστοιχία, εἶχον τραπῆ ἀθρόοι εἰς φυγήν.

Ὅτε ὅμως οἱ ὁδοιπόροι ἠριθμήθησαν ἐπὶ τοῦ κρηπιδώματος τοῦ σταθμοῦ, ἀνεγνώρισαν ὅτι πολλοὶ ἔλειπον, καὶ μεταξὺ αὐτῶν ὁ γενναῖος γάλλος, οὗτινος ἡ ἀφοσίωσις τοὺς εἶχε σώσει πρὸ μικροῦ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

Ἐν ᾧ ὁ Φιλέας Φὸγ ἐκπληροῖ ἁπλῶς τὸ καθῆκόν του.

Τρεῖς ἐπιβάται, ἐν οἷς καὶ ὁ Πονηρίδης εἶχον γείνει ἄφαντοι. Ἄγνωστον δὲ ἦτο ἔτι, ἂν εἶχον φονευθῆ ὑπὸ τῶν Ἰνδῶν ἢ αἰχμαλωτισθῆ.

Οἱ τραυματίαι ἦσαν πολλοί, ἀλλὰ κατεφάνη εὐτυχῶς, ὅτι οὐδεὶς αὐτῶν εἶχε θανασίμως πληγῆ. Εἷς τῶν βαρύτερον τραυματισθέντων ἦν ὁ συνταγματάρχης Πρόκτορ, γενναῖος πολεμήσας καὶ ἀνατραπεὶς διὰ πυροβολισμοῦ κατὰ τοῦ βουβῶνος· μετεκομίσθη δὲ εἰς τὸν σταθμὸν μετ' ἄλλων ὁδοιπόρων, ὧν ἡ κατάστασις ἀπῄτει ἄμεσον περιποίησιν.

Ἡ κ. Ἀουδὰ οὐδὲν εἶχε πάθει, καὶ ὁ Φιλέας Φὸγ ἐπίσης, καίτοι μεγάλως ἐκτεθείς, ἦν ἐντελῶς ἀλώβητος. Ὁ Φὶξ εἶχεν ἐλαφρῶς πληγῆ εἰς τὸν βραχίονα, ἀλλ' ὁ Πονηρίδης ἔλειπε, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς νεαρᾶς γυναικὸς ἦσαν πλήρεις δακρύων.

Πάντες ἐν τούτοις οἱ ὁδοιπόροι εἶχον ἀποβῆ τῆς ἀμαξοστοιχίας. Οἱ τροχοὶ τῶν ἁμαξῶν ἦσαν αἱμόφυρται, ἀπὸ δὲ τῶν χοινικίδων καὶ τῶν τροχῶν ἐκρέμαντο ἄμορφα σαρκῶν σπαράγματα. Εἰς τὸ βάθος τοῦ ὁρίζοντος ἐφαίνοντο ἐπὶ τῆς λευκῆς πεδιάδος μακραὶ ἐρυθραὶ σειραί, καὶ οἱ τελευταῖοι Ἰνδοὶ ἠφανίζοντο πρὸς μεσημβρίαν, πρὸς τὸν *Δημοκρατικὸν* ποταμόν.

Ὁ κ. Φόγ, ἐσταυρωμένας ἔχων τὰς χεῖρας, ἔμενεν ἀκίνητος, σοβαρόν τι προδήλως διαλογιζόμενος, ἡ δὲ κ. Ἀουδά, ἱσταμένη παρ' αὐτῷ, τὸν ἐθεώρει σιγῶσα. Ἀλλ' ἐκεῖνος κατενόησε τὴν σημασίαν τοῦ ἀφώνου ἐκείνου βλέμματος. Ἂν ὁ ὑπηρέτης αὐτοῦ ἦν αἰχμάλωτος, δὲν ἦτο καθῆκόν του νὰ διακινδυνεύσῃ πάντα κίνδυνον, ὅπως τὸν ἀποσπάσῃ ἀπὸ τῶν Ἰνδῶν ;

— Θὰ τὸν ἐπαναφέρω νεκρὸν ἢ ζῶντα, εἶπεν ἁπλῶς πρὸς τὴν κ. Ἀουδά.

— Ἄ, κύριε. . . Φόγ! ἀνέκραξεν ἡ νεαρὰ γυνή, δραττομένη τῶν χειρῶν τοῦ συνοδοιπόρου της καὶ καλύπτουσα αὐτὰς διὰ δακρύων.

— Ζῶντα! προσέθηκεν ὁ κ. Φόγ, ἂν δὲν χάσωμεν στιγμήν.

Διὰ τῆς ἀποφάσεως ταύτης ὁ Φιλέας ἐθυσιάζετο καὶ κατεστρέφετο ἐντελῶς. Μιᾶς μόνης ἡμέρας βραδύτης ἤρκει, ὅπως καθυστερήσῃ οὗτος τοῦ ἀτμοπλοίου τῆς Νέας Ὑόρκης, καὶ ἀπολέσῃ ἀνεπιστρεπτεὶ τὸ στοίχημά του. Δὲν ἐδίστασεν ὅμως ἐνώπιον τῆς σκέψεως : Εἶνε καθῆκόν μου.

Ὁ διοικῶν τὸ φρούριον Καίρνε λοχαγὸς ἦτο ἐκεῖ παρών, οἱ δὲ στρατιῶται του, ἑκατόν περίπου, εἶχον λάβει ἀμυντικὴν θέσιν κατ' ἐνδεχομένης τινὸς προσβολῆς τῶν Σιοὺ ἐναντίον τοῦ σιδηροδρομικοῦ σταθμοῦ.

— Κύριε, εἶπεν ὁ Φὸγ πρὸς τὸν λοχαγόν, τρεῖς ὁδοιπόροι λείπουσι.

— Ἐφονεύθησαν ;

— Ἐφονεύθησαν ἢ ἠχμαλωτίσθησαν, ἀπήντησεν ὁ Φιλέας. Ἡ ἀβεβαιότης αὐτὴ πρέπει νὰ λείψῃ. Ἔχετε σκοπὸν νὰ καταδιώξετε τοὺς Ἰνδούς ;

— Τὸ πρᾶγμα εἶνε σπουδαῖον, εἶπεν ὁ λοχαγός. Οἱ Ἰνδοὶ ἠμποροῦν νὰ καταφύγουν πέραν τοῦ Ἀρκανσάς, ἐγὼ δὲ δὲν ἠμπορῶ νὰ ἐγκαταλείψω τὸ φρούριον, τοῦ ὁποίου εἶμαι ἐπιφορτισμένος τὴν φύλαξιν.

— Κύριε, ὑπέλαβεν ὁ Φόγ, πρόκειται περὶ τῆς ζωῆς τριῶν ἀνθρώπων.

— Βεβαίως. Δύναμαι ὅμως νὰ διακινδυνεύσω τὴν ζωὴν πεντήκοντα ἀνδρῶν, διὰ νὰ σώσω τρεῖς ;

— Ἀγνοῶ, κύριε, ἂν δύνασθε, ἀλλὰ ἔχετε καθῆκον!

— Οὐδεὶς ἐδῶ, κύριε, ἀπήντησεν ὁ λοχαγός, ἔχει νὰ μὲ διδάξῃ τὸ καθῆκόν μου.

— Ἔστω! ὑπέλαβε ψυχρῶς ὁ Φιλέας Φόγ. Θὰ ὑπάγω μόνος!

— Σεῖς, κύριε! ἀνέκραξεν ὁ Φίξ, ὅστις εἶχε πλησιάσει, σεῖς θὰ κινήσετε μόνος εἰς καταδίωξιν τῶν Σιού ;

— Θέλετε λοιπὸν νὰφήσω νὰ χαθῇ ὁ δυστυχὴς ἐκεῖνος, εἰς τὸν ὁποῖον ὅλοι ἐδῶ χρεωσταῦμεν τὴν ζωήν μας ; Θὰ ὑπάγω.

— Ἄ, ὄχι λοιπόν! ἀνεφώνησεν ὁ λοχαγός, ἀκουσίως συγκεκινημένος, δὲν θὰ ὑπάγετε μόνος. Εἴσθε γενναία ψυχή! Τριάκοντα ἄνδρες μὲ ἀπόφασιν! ἐφώνησε στρεφόμενος πρὸς τοὺς στρατιώτας του.

Ὁ λόχος ὁλόκληρος προσῆλθεν ἀθρόος, καὶ ὁ λοχαγὸς ἠναγκάσθη νὰ ἐκλέξῃ μεταξὺ τῶν γενναίων ἐκείνων ἀνδρῶν. Τριάκοντα στρατιῶται ὡρίσθησαν καὶ γηραιός τις λοχίας ἐτάχθη ἀρχηγός των.

— Εὐχαριστῶ, λοχαγέ, εἶπεν ὁ κ. Φόγ.

— Μοῦ ἐπιτρέπετε νὰ σᾶς συνοδεύσω ; ἠρώτησεν ὁ Φίξ.

— Ὅπως θέλετε, κύριε, ἀπήντησεν αὐτῷ ὁ Φιλέας. Ἂν ὅμως θέλετε νὰ μὲ ὑποχρεώσητε, μείνατε πλησίον τῆς κ. Ἀουδά. Ἂν τυχὸν μοῦ συμβῇ τι ἀπευκταῖον. . .

Ἡ μορφὴ τοῦ ἀστυνομικοῦ πράκτορος ὠχρίασεν αἰφνιδίως. Νὰ χωρισθῇ ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, ὃν τοσοῦτον ἐπιμόνως εἶχε παρακολουθήσει βῆμα πρὸς βῆμα! Ν' ἀφήσῃ αὐτὸν ἐκτιθέμενον εἰς πάντας τῆς ἐρήμου τοὺς κινδύνους! Ὁ Φὶξ ἐθεώρησε προσεκτικὸς τὸν εὐπατρίδην, καὶ παρὰ πᾶσαν αὐτοῦ τὴν προκατάληψιν, ἐναντίον πάσης αὐτοῦ τῆς ἐσωτερικῆς διαμάχης, ἐταπείνωσε τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐνώπιον τοῦ εἰλικρινοῦς ἐκείνου καὶ ἠρέμου βλέμματος.

— Θὰ μείνω, εἶπε.

Μετά τινας στιγμὰς ὁ κ. Φόγ, σφίγξας τὴν χεῖρα τῆς νεαρᾶς γυναικός, καὶ ἐγχειρίσας αὐτῇ τὸν πολύτιμον χρηματοφόρον σάκκον του, ἀνεχώρει μετὰ τοῦ λοχίου καὶ τοῦ εὐαριθμου στρατιωτικοῦ ἀποσπάσματος.

Πρὶν ἢ ὅμως ἀναχωρήσῃ, εἶπεν εἰς τοὺς στρατιώτας :

— Φίλοι μου, ἔχετε χιλίων λιρῶν ἀμοιβήν, ἂν σώσωμεν τοὺς αἰχμαλώτους.

Ἦτο δὲ τότε μεσημβρία καὶ τινα λεπτά.

Ἡ κ. Ἀουδὰ ἀπεσύρθη εἰς δωμάτιόν τι τοῦ σταθμοῦ, καὶ ἐκεῖ ἀνέμενε μόνη, ἀναλογιζομένη τὴν ὑψηλὴν ἐκείνην καὶ ἀφελῆ τοῦ Φιλέα Φὸγ γενναιότητα, καὶ τὸ ἤρεμον αὐτοῦ θάῤῥος. Ὁ κ. Φὸγ εἶχε θυσιάσει τὴν περιουσίαν του, ἐθυσίαζε δὲ νῦν τὴν ζωὴν αὐτοῦ, χωρὶς τινος δισταγμοῦ, χωρὶς λόγων μεγάλων, ἐξ ἁπλοῦ καθήκοντος. Ὁ κ. Φιλέας Φὸγ ἦτο ἥρως δι' αὐτήν.

Ἀλλ' ὁ ἀστυνομικὸς πράκτωρ Φὶξ δὲν ἐσκέπτετο οὕτω, καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ καταστείλῃ τὴν ταραχήν του. Ὑπὸ πυρετώδους ἀνησυχίας κατεχόμενος, περιεπάτει ἐπὶ τῆς κρηπῖδος τοῦ σταθμοῦ, καὶ παρασυρθεὶς ἐπὶ στιγμήν, συνήρχετο νῦν πάλιν εἰς ἑαυτόν, καὶ κατενόει, μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Φόγ, ὁποίαν ἔπραξεν ἀνοησίαν, ἀφήσας αὐτὸν νὰναχωρήσῃ. Πῶς λοιπόν! συγκατένευσεν αὐτὸς ν' ἀποχωρισθῇ τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου, ὃν εἶχε παρακολουθήσει περιοδεύοντα τὴν γῆν! Ὁ φυσικός του χαρακτὴρ ἐπεκράτει, καὶ κατηγόρει καὶ κατεμέμφετο ἑαυτοῦ, καὶ ἀπέτεινε πρὸς ἑαυτὸν ἐπιπλήξεις, ὁποίας ἤθελεν ἀποτείνει ὁ διευθυντὴς αὐτὸς τῆς ἀστυνομίας πρὸς πράκτοράς τινας σφαλόντας ἐξ ἐλαφρίας.

— Ὑπῆρξα ἀνόητος! διελογίζετο. Θὰ τοῦ δείξω ἐγώ, εἶπεν ὁ ἄλλος ποῖος εἶμαι. Ἔφυγε καὶ δὲν θὰ ἐπιστρέψῃ πλέον! Ποῦ νὰ τὸν συλλάβω πλέον τώρα ; Πῶς κατώρθωσα νὰ γελασθῶ ἐγώ, ὁ Φὶξ, ὁ ὁποῖος ἔχω ἐπάνω μου τὸ ἔνταλμα τῆς συλλήψεώς του! Ἀναντιῤῥήτως εἶμαι ζῶον!

Οὕτω διελογίζετο ὁ ἀστυνομικὸς πράκτωρ Φὶξ, ἐνῷ βραδεῖαι διἀὐτὸν παρήρχοντο αἱ ὧραι. Δὲν ἤξευρε τί νὰ κάμῃ, καὶ τῷ ἤρχετο πολλάκις ἡ διάθεσις νὰ ἐξομολογηθῇ τὰ πάντα εἰς τὴν κ. Ἀουδά. Ἀλλ' ἐνόει, πῶς θ' ἀπεδέχετο τοὺς λόγους του ἡ νεαρὰ γυνή. Τί λοιπὸν ν' ἀποφασίσῃ; Τῷ ἤρχετο σχεδὸν ἡ ἰδέα νὰ τραπῇ πρὸς τὰς εὐρείας λευκὰς πεδιάδας, εἰς καταδίωξιν τοῦ Φόγ, καὶ ἐφρόνει ὅτι δυνατὸν ἦτο νὰ τὸν ἐπανεύρῃ. Τὰ βήματα τοῦ ἀποσπάσματος ἦσαν ἔτι τετυπωμένα ἐπὶ τῆς χιόνος, . . . ἀλλὰ μετὰ μικρὸν ἐξηλείφθη πᾶν ἴχνος, ὑπὸ νέον νιφάδων στρῶμα.

Τότε κατέλαβε τὸν Φὶξ ἡ ἀποθάῤῥυνσις, καὶ ἀκατάσχετος τῷ ἦλθεν ὄρεξις νὰ παραιτηθῇ τοῦ περαιτέρω ἀγῶνος. Τῷ παρείχετο δ' ἀκριβῶς τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἡ εὐκαιρία νὰ καταλίπῃ τὸν σταθμὸν τοῦ Καίρνε, καὶ νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν πλήρη ἀποτυχιῶν ἐκείνην ὁδοιπορίαν.

Τὴν δευτέραν μετὰ μεσημβρίαν ὥραν, ἐνῷ νυκνὴ ἔτι κατέπιπτεν ἡ χιών, μακροὶ συριγμοὶ ἠ-

κούρθησαν ἐξ ἀνατολῶν, καὶ σκιά τις κολοσσιαία, ἧς προηγεῖτο λάμψις ὑπέρυθρος, προὐχώρει βραδέως, αὐξανομένη μεγάλως ὑπὸ τῆς ὁμίχλης, ἥτις παρεῖχεν εἰς αὐτὴν φανταστικήν τινα θέαν.

Ἐν τούτοις οὐδεμία ἔτι ἀνερμένετο ἐξ ἀνατολῶν ἀμαξοστοιχία. Ἡ διὰ τοῦ τηλεγράφου ζητηθεῖσα βοήθεια δὲν εἶχεν ἔτι καιρὸν νὰ φθάσῃ, ἡ δὲ ἀπὸ τῆς Ὀμάχης εἰς ἄγιον Φραγκίσκον ὁδεύουσα ἀμαξοστοιχία τὴν ἐπαύριον μόνον ἔμελλε νὰ διαβῇ. Ἀλλ' ἐντὸς ὀλίγου διελύθησαν αἱ ἀποσκίαι.

Ἡ ἀτμομηχανὴ ἐκείνη, ἥτις προὐχώρει βραδεῖα καὶ συρίζουσα, ἥτο αὐτὴ ἡ τοῦ ζεύγματος ἀποσπασθεῖσα, ἥτις εἶχεν ἐξακολουθήσει τὸν δρόμον της διὰ ταχύτητος καταπληκτικῆς, φέρουσα ἀδρανεῖς τὸν μηχανικὸν καὶ τὸν θερμαστήν. Ἐπὶ πολλὰ οὕτω μίλια ἔτριζεν ἐπὶ τῶν σιδηρῶν ἐλασμάτων· εἶτα δὲ σβεσθέντος τοῦ πυρός της, ἕνεκεν ἐλλείψεως καυσίμου ὕλης, καὶ διασταλέντος τοῦ ἀτμοῦ, ἐβράδυνεν ἡ πορεία της, καὶ μετὰ μίαν περίπου ὥραν ἵστατο εἰς ἀπόστασιν εἴκοσι περίπου μιλίων ἀπὸ τοῦ σταθμοῦ τοῦ Καίρνε.

Οὔτε ὁ μηχανικὸς οὔτε ὁ θερμαστὴς εἶχον φρονεῦῃ· μετὰ μακρὰν δὲ λιποθυμίαν συνῆλθον εἰς ἑαυτούς.

Τότε ἐστάθη ἡ ἀτμομηχανή, ὁ δὲ μηχανικός, βλέπων περὶ ἑαυτὸν τὴν ἔρημον καὶ τὴν μηχανήν του μόνην, χωρὶς ἁμαξῶν, ἐνόησε τὰ διαπρέξαντα. Καὶ δὲν κατώρθωσε μὲν νὰ μαντεύσῃ πῶς ἡ μηχανὴ εἶχεν ἀποχωρισθῆ τοῦ ζεύγματος, οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν ὅμως ἀμφέβαλεν, ὅτι ἡ ἁμαξοστοιχία, μείνασα ὀπίσω, εὑρίσκετο εἰς θέσιν δυσχερῆ.

Ὁ μηχανικὸς δὲν ἐδίστασε τότε περὶ τοῦ πρακτέου. Φρόνιμον μὲν ἦτο νὰ ἐξακολουθήσῃ βαίνων πρὸς τὴν Ὀμάχαν, κινδυνώδες δὲ βεβαίως νὰ ἐπιστρέψῃ πρὸς τὴν ἁμαξοστοιχίαν, ἣν ἐλήστευον ἔτι πιθανῶς οἱ Ἰνδοί... Ἀδιάφορον! Πτωχοί τινες ἀνθρακῶν καὶ ξύλων ἐρρίφθησαν εἰς τὴν κάμινον, τὸ πῦρ ἀνήφθη ἐκ νέου, ἡ πίεσις κύξησε, καὶ τὴν δευτέραν σχεδὸν μετὰ μεσημβρίαν ὥραν, ἡ μηχανὴ ὠπισθοδρόμει πρὸς τὸν σταθμὸν τοῦ Καίρνε.

Ἡ μηχανὴ αὕτη ἦτο ἡ ἐν τῇ ὁμίχλῃ συρίζουσα, οἱ δὲ προσδοκῶντες ὁδοιπόροι μεγάλως ἐχάρησαν, βλέποντες τὴν ἀτμομηχανὴν ζευγνυομένην εἰς τὸ ἄκρον τῆς ἁμαξοστοιχίας, καὶ μέλλοντες οὕτω νὰ ἐξακολουθήσωσι τὴν τοσοῦτον ἀτυχῶς διακοπεῖσαν ὁδοιπορίαν των.

Ἅμα φθάσας τῆς μηχανῆς, ἡ κ. Ἀουδά, καταλιποῦσα τὸν σταθμόν, ἠρώτησε τὸν ὁδηγόν:

— Θ' ἀναχωρήσετε εὐθύς;

— Ἀρέσως, κυρία.

— Ἀλλ' οἱ αἰχμάλωτοι... οἱ δυστυχεῖς μου συνοδοιπόροι...

— Δὲν ἠμπορῶ νὰ διακόψω τὴν ὑπηρεσίαν, ἀπήντησεν ὁ ὁδηγός.

— Καὶ πότε θὰ ἔλθῃ ἀπὸ τὸν ἅγιον Φραγκίσκον ἡ ἄλλη ἁμαξοστοιχία;

— Αὔριον τὸ βράδυ, κυρία μου.

— Αὔριον τὸ βράδυ; Ἀλλὰ θὰ ἦνε πολὺ ἀργά. Πρέπει νὰ περιμείνετε...

— Ἀδύνατον, ἀπήντησεν ὁ ὁδηγός. Ἂν θέλετε ν' ἀναχωρήσετε, ἐμβάτε εἰς τὴν ἁμαξαν.

— Δὲν θ' ἀναχωρήσω, ἀπήντησεν ἡ νεαρὰ γυνή.

Ὁ Φὶξ ἤκουσε τὸν διάλογον τοῦτον· ἐνῷ δὲ τρὸ μικροῦ, ὅτε τοῦ ἔλειπε πᾶν μέσον μεταφορᾶς, ἀπόφασιν εἶχε νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸ Καίρνε, τὴν στιγμὴν αὐτήν, ὅτε ἡ ἁμαξοστοιχία ἦτο ἐνώπιόν του, ἑτοίμη ν' ἀναχωρήσῃ, ἀκατάσχετός τις δύναμις τὸν ἐκράτει. Ἡ κρεμὶς ἐκείνη τοῦ σταθμοῦ τοῦ ἔκαιε τοὺς πόδας, καὶ δὲν ἠδύνατο ἐν τούτοις νὰ τὴν ἀφήσῃ. Ἤρχιζε πάλιν ἡ ἐνδόμυχος ἀγωνία του, ἡ ἀγανάκτησις τῆς ἀποτυχίας τὸν ἔνιγε, καὶ ἀπόφασιν εἶχε νὰ πολεμήσῃ μέχρις ἐσχάτων.

Οἱ ὁδοιπόροι ἐντούτοις καὶ τινες τῶν τραυματιῶν—ἐν οἷς καὶ ὁ συνταγματάρχης Πρόκτορ, οὗτινος ἡ κατάστασις ἦτο λίαν σοβαρὰ—εἶχον ἐπιβῆ τῶν ἁμαξῶν. Ἠκούετο δὲ ὁ βόμβος τοῦ ὑπερθερμανθέντος λέβητος, καὶ ὁ ἀτμὸς ἐξήρχετο διὰ τῶν ἐπιστομίων. Μετὰ μικρὸν ἐσύριζεν ὁ μηχανικός, ἡ ἁμαξοστοιχία ἐκίνησε, καὶ ἠφανίσθη ταχέως, μεγυοῦσα τὸν λευκόν της ἀτμὸν πρὸς τὰς νιφάδας τῶν χιόνων.

Ὁ ἀστυνομικὸς πράκτωρ Φὶξ εἶχε μείνει.

Στιγμαί τινες παρῆλθον. Ὁ καιρὸς ἦτο ἔλεεινός, τὸ ψῦχος δριμύ, ὁ δὲ Φὶξ, καθήμενος ἐπί τινος σκάμνου, ἐντὸς τοῦ σταθμοῦ, ἔμενεν ἀκίνητος, καὶ ἐφαίνετο κοιμώμενος μᾶλλον. Ἡ κ. Ἀουδά, βίᾳ τῆς θυέλλης, κατέλειπεν ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν τὸ δωμάτιον, ὅπερ εἶχε παραχωρηθῆ εἰς αὐτήν, προέβαινε μέχρι τῆς ἄκρας τοῦ κρηπιδώματος, καὶ προσεπάθει νὰ διίδῃ διὰ τοῦ χιονοστροβίλου ἐκείνου, θέλουσα νὰ διαπεράσῃ τὴν περιορίζουσαν τὸν ὁρίζοντα ὁμίχλην, καὶ τείνουσα τὸ οὖς πρὸς ἐνδεχόμενόν τινα θόρυβον. Οὐδὲν ὅμως ἐφαίνετο οὐδ' ἠκούετο, καὶ ἐπανήρχετο πάλιν ἄθυμος ἡ νεαρὰ γυνὴ εἰς τὸ δωμάτιόν της, ἵνα ἐξέλθῃ μετὰ μικρὸν ἐκ νέου, ἀνωφελῶς καὶ πάλιν.

Ἐπῆλθε τέλος ἡ ἑσπέρα, καὶ τὸ μικρὸν ἀπόσπασμα δὲν εἶχεν ἔτι ἐπιστρέψει. Ποῦ ἦτο τὴν στιγμὴν ἐκείνην; Ἔφθασε τοὺς Ἰνδούς; Ἐπολέμησε κατ' αὐτῶν, ἢ ἔδοκιμεν εἰκῆ, παραπλανηθὲν διὰ τῆς ὁμίχλης; Ὁ λοχαγὸς τοῦ φρουρίου Καίρνε ἦτο λίαν ἀνήσυχος, καὶ τοι προσεπάθει νὰ κρύψῃ τὴν ἀνησυχίαν του.

Μετὰ μικρὸν ἐνύκτωσεν, ἡ χιὼν ἔπιπτεν ἀραιοτέρα, ἀλλὰ τὸ ψῦχος κατέστη δριμύτερον. Τὸ ἀρνιβόπτερον ζεύγμα δὲν ἠδύνατο νὰ ἀτενίσῃ

ἄνευ φόβου εἰς τὴν ἄπειρον ἐκείνην σκοτίαν, τὴν καλύπτουσαν ἐν βαθείᾳ σιγῇ τὴν κοιλάδα, ἧς τὴν φοβερὰν ἐρημίαν οὔτε πτηνοῦ ἐτάρασσε πτῆσις οὔτε θηρίου διέκοπτε βρυχηθμός.

Καθ' ὅλην αὐτὴν τὴν νύκτα ἡ κ. Ἀουδά, πλήρης ἀγωνίας καὶ ἀπαισίων προαισθημάτων, περιεπλανήθη κατὰ τὰ ἄκρα τοῦ λειμῶνος, ἡ δὲ φαντασία της ἔφερεν αὐτὴν μακρὰν καὶ μυρίους ἀνέπλαττεν αὐτῇ κινδύνους. Ἀνεκδιήγητον εἶνε τί ὑπέφερε κατὰ τὰς μακρὰς καὶ ἀτελευτήτους ἐκείνας ὥρας.

Ὁ Φὶξ ἔμενεν ἀκίνητος εἰς τὴν θέσιν του, ἀλλ' οὐδ' αὐτὸς ἐκοιμᾶτο. Στιγμήν τινα ἄνθρωπός τις τὸν ἐπλησίασε καὶ τῷ ἐλάλησε μάλιστα, ἀλλ' ὁ πράκτωρ τὸν ἀπέπεμψεν, ἀπαντήσας δι' ἀρνητικοῦ νεύματος εἰς τοὺς λόγους του.

Οὕτω παρῆλθεν ἡ νύξ, καὶ τὴν πρωΐαν ὁ ἡμίσβεστος τοῦ ἡλίου δίσκος ἀνέτειλεν εἰς ὁμιχλώδη ὁρίζοντα. Οὐχ ἧττον τὸ βλέμμα ἠδύνατο νὰ ἐκταθῇ εἰς ἀπόστασιν δύο μιλίων. Ἀλλ' ἡ μεσημβρία, πρὸς ἣν εἶχε διευθυνθῆ ὁ Φιλέας Φὸγ μετὰ τοῦ μικροῦ ἀποσπάσματος ἦτο πάντη ἔρημος.

Τὴν ἑβδόμην ὥραν τῆς πρωΐας ὁ λοχαγός, λίαν ἀνήσυχος, δὲν ἤξευρε τί νὰ πράξῃ. Νὰ στείλῃ καὶ ἄλλο ἀπόσπασμα εἰς βοήθειαν τοῦ πρώτου; Νὰ θυσιάσῃ καὶ νέους ἄνδρας, ἐλαχίστην ἔχων πιθανότητα νὰ σώσῃ τοὺς θυσιασθέντας ἤδη; Ἀλλ' ὁ δισταγμός του ὀλίγον διήρκεσε· καλῶν δὲ διὰ νεύματος ἕνα τῶν ὑπολοχαγῶν του, ἔδιδεν ἤδη αὐτῷ τὴν διαταγὴν νὰ προβῇ εἰς κατασκόπευσιν πρὸς νότον, ὅτε αἴφνης ἠκούσθησαν πυροβολισμοί. Σύνθημα ἦτο ἀρά γε; Οἱ στρατιῶται ὡρμησαν ἔξω τοῦ φρουρίου, καὶ εἶδον εἰς ἀπόστασιν ἡμίσεος μιλίου μικρόν τι στῖφος ἐπανερχόμενον ἐν τάξει, ἡγουμένου τοῦ κ. Φὸγ, καὶ βαίνοντος παρ' αὐτῷ τοῦ Πονηρίδου καὶ τῶν ἄλλων δύο ὁδοιπόρων, σωθέντων ἐκ τῶν χειρῶν τῶν Σιού.

Δέκα μίλια μακρὰν τοῦ φρουρίου Καίρνε συνεκροτήθη μάχη. Ὀλίγας στιγμὰς πρὸ τῆς ἀφίξεως τοῦ ἀποσπάσματος ὁ Πονηρίδης καὶ οἱ δύο του σύντροφοι ἐπάλαιον ἤδη κατὰ τῶν φυλάκων των, καὶ ὁ γάλλος εἶχε καταβάλει τρεῖς διὰ τῶν πυγμῶν του, ὅτε ὁ κύριός του καὶ οἱ στρατιῶται ἔφθασαν εἰς βοήθειάν των.

Πάντες, σωτῆρες καὶ σωθέντες, ἐγένοντο δεκτοὶ ἐν κραυγαῖς ἀγαλλιάσεως, καὶ ὁ Φιλέας Φὸγ διένειμεν εἰς τοὺς στρατιώτας τὴν ἀμοιβήν, ἣν τοῖς εἶχεν ὑποσχεθῆ, ἐνῷ ὁ Πονηρίδης ἐπανελάμβανεν, οὐχὶ πάντη ἀδίκως:

— Χωρὶς ἄλλο, πολὺ στοιχίζω τοῦ αὐθέντου μου!

Ὁ Φὶξ ἐθεώρει σιωπηλὸς τὸν κ. Φὸγ, καὶ δύσκολον θὰ ἦτο ν' ἀναλύσῃ τις τὰ ἐν αὐτῷ ἀντιμαχόμενα αἰσθήματα. Ἡ δὲ κ. Ἀουδὰ ἔδραξε τὴν χεῖρα τοῦ εὐπατρίδου καὶ ἔσφιγξεν αὐτὴν ἀφώνως διὰ τῶν χειρῶν της.

Ὁ Πονηρίδης ἐν τούτοις, ἅμ' ἀφιχθείς, ἐζήτησε τὴν ἁμαξοστοιχίαν, ἐλπίζων ὅτι θ' ἀνεύρισκεν αὐτὴν ἐν τῷ σταθμῷ, ἑτοίμην ν' ἀναχωρήσῃ εἰς Ὀμάχαν, καὶ ὅτι θὰ ἐκερδαίνετο ὁ ἀπολεσθεὶς χρόνος.

— Ἡ ἁμαξοστοιχία! ἡ ἁμαξοστοιχία! ἀνέκραξεν.

— Ἀνεχώρησεν! ἀπήντησεν ὁ Φίξ.

— Καὶ ἡ ἑπομένη πότε ἔρχεται; ἠρώτησεν ὁ Φιλέας Φόγ.

— Τὸ βράδυ μόλις.

— Ἅ! ἀπήντησε μόνον ὁ ἀπαθὴς Ἄγγλος.

[Κάτωθι συνέχεια.]

Η ΤΑΥΤΟΤΗΣ

Διήγημα Ἐδγάρδου Πόου.

Τὸ αἴσθημά μου πρὸς τὴν Μορέλλαν ἦτο ὀλόψυχός τις, ἀλλὰ καὶ ἱκανῶς ἰδιότροπος ἀγάπη. Συναντήσας τὴν κόρην ταύτην πρό τινων ἐτῶν ἠσθάνθην ἀμέσως τὴν καρδίαν μου φλεγομένην. Ἡ φλὸξ ὅμως αὕτη οὐδὲν εἶχε πρὸς τὸν ἔρωτα κοινόν· ἡ δὲ ἀδημονία μου ηὔξανε καθ' ἑκάστην ἐκ τῆς πεποιθήσεως, ὅτι οὔτε τὸ εἶδός της ἤθελον δυνηθῆ ποτε νὰ ὁρίσω, οὔτε τὴν σφοδρότητα αὐτῆς νὰ κατευνάσω. Ὅπως δήποτε ἡ συμπάθεια ἡμῶν ἦτο ἀμοιβαία καὶ ἀπέλπιδες μετ' οὐ πολὺ εἰς γάμον. Οὐδέποτε ὡμίλησα εἰς τὴν Μορέλλαν περιπαθῶς ἢ ἐζήτησα παρ' αὐτῇ ἐρωτικὰς συγκινήσεις. Ἡ σύζυγός μου ἐν τούτοις μόνον μέλημα εἶχε πῶς νὰ μ' εὐχαριστήσῃ καὶ φεύγουσα πᾶσαν ἄλλην κοσμικὴν φροντίδα κατεγίνετο ἀποκλειστικῶς εἰς τοῦτο. Τὸ κατ' ἐμὲ δὲν ἠδυνάμην νὰ λογισθῶ, ἐν ἀρχῇ τοὐλάχιστον, δυστυχής. Ἡ περιέργεια μεθ' ἧς ἐζήτουν νὰ ἐμβατεύσω εἰς τῶν ἰδίων μου αἰσθημάτων τὸ μυστήριον ἐφυγάδευε τὴν πλῆξιν, τὰ δὲ κατέχοντά με ὀνείρατα ἦσαν πιθανῶς προτιμότερα τῆς συνήθους πεζῆς εὐδαιμονίας.

Ἡ πολυμάθεια τῆς Μορέλλας ἦτο ἐκ τῶν ἀσυνήθων· τοῦ δὲ πνεύματός της ἡ πτῆσις πολλάκις ἀκαταμέτρητος, ὥστε συναναστρεφόμενος μετ' αὐτῆς εἶχον ἦθος μαθητοῦ. Πρέπει ὅμως νὰ εἴπω ὅτι ἡ σύζυγός μου ἀνατραφεῖσα ἐν Πρεσβούργῳ εἶχε πρὸ πάντων ἐπιδοθῆ εἰς τὴν μελέτην τῶν μυστικοσόφων ἐκείνων γερμανῶν συγγραφέων, ὧν τὰ ὑπερβατικὰ ὀνειροπολήματα ὑπῆρξαν ἡ πρώτη οὕτως εἰπεῖν ἐξάνθησις τῆς γερμανικῆς φιλολογίας. Τὰ τοιαῦτα παρακμάσαντα ἤδη ἔργα ἦσαν, ἀγνοῶ πως, τὰ εὐνοούμενα καὶ διηνεκῆ τῆς Μορέλλας ἀναγνώσματα. Ἂν δὲ κατέστησαν μετ' ὀλίγον καὶ ἰδικά μου, τοῦτο πρέπει ν' ἀποδοθῇ εἰς μόνην τὴν παράγνωστον καὶ παντοδύναμον ἐπιρροὴν τῆς ἕξεως καὶ τοῦ ἀεὶ πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν παραδείγματος. Ἀλλὰ μὴ ὑπαρχούσης, φαίνεται, παρ' ἐμοὶ προδιαθέσεως πρὸς τὸν μυστικισμόν, αἱ ἀναγνώσεις αὗαι ὀλίγον ἐπενήργουν ἐπὶ τῆς διανοίας μου καὶ ἔτι

ὀλιγώτερον ἐπὶ τῆς διαγωγῆς. Πεποιθὼς εἰς τοῦτο ἠκολούθουν τὴν γυναῖκά μου τυφλῶς καὶ ἀφόβως εἰς τὰς ἐρεβώδεις στοὰς τοῦ μυστικοῦ λαβυρίνθου. Προϊόντος ἐν τούτοις τοῦ χρόνου, μοὶ συνέβαινε πολλάκις, ἐνῷ ἔκυπτον ἐπὶ τῶν κατηραμένων ἐκείνων σελίδων, νὰ αἰσθανθῶ ἐγειρόμενον ἐν ἐμοὶ τὸν διψαλέον δαίμονα τῆς μεταφυσικῆς περιεργείας. Ἡ Μορέλλα ἐστήριζε τότε τὴν χεῖρά της ἐπὶ τῆς ἰδικῆς μου καὶ, ἀνακινοῦσα τὴν τέφραν τῆς παρωχημένης φιλοσοφίας, συνέλεγεν ἐν αὐτῇ καὶ μοὶ ἀπήγγελλε σοβαρούς τινας καὶ παραδόξους χρησμούς, ὧν πᾶσα λέξις ἐνεχαράσσετο ἐν τῇ μνήμῃ μου ὡς εἰς μαρμαρίνην πλάκα. Ἐπὶ ὥρας ὁλοκλήρους ἠκροώμην ὡς ἐν ὀνείρῳ τὴν μελῳδίαν τῆς φωνῆς της, μέχρις οὗ οἱ γλυκύτατοι ἐκεῖνοι φθόγγοι μοὶ ἐπροξένουν ἐπὶ τέλους εἶδός τι ρίγους, ὡς οὐδὲν ἔχοντες κοινὸν πρὸς οὐδένα ἄλλον ἐπὶ τῆς γῆς ἦχον. Ἡ ἡδονή μου μετεβάλλετο οὕτω εἰς βάσανον καὶ φρίκην, ὡς μετεβλήθη ἡ χλοερὰ κοιλὰς τοῦ Χινὼμ εἰς γέενναν πυρός.

Περιττὸν νομίζω νὰ ὁρίσω ποῖα ἦσαν τὰ προβλήματα, ἅτινα προέκυπτον ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τῶν εὐρωτιώντων ἐκείνων τόμων, καὶ ὑπῆρξαν ἐπὶ πολὺν χρόνον τὸ μόνον ἀντικείμενον ὁμιλίας *μεταξὺ ἐμοῦ καὶ τῆς Μορέλλας*. Οἱ ἐγκύψαντες ἐπὶ τῆς τοιαύτης φιλοσοφίας καλῶς γνωρίζουσι ταῦτα, οἱ δὲ ἀδαεῖς αὐτῆς ἀδύνατον εἶναι νὰ ἐννοήσωσι δι' οἵας δήποτε ἐξηγήσεως τοὺς φοβεροὺς ἐκείνους γρίφους. Ὁ ἰδιόρρυθμος πανθεϊσμὸς τοῦ Φίχτε, ἡ ἐκ τοῦ συστήματος τῶν Πυθαγορείων ἀνασκαφεῖσα παλιγγενεσία, πρὸ πάντων δὲ τὸ δόγμα τῆς ταυτότητος τοῦ Σχελιγγίου, ἦσαν τὸ προσφιλὲς θέμα τῶν παρεκβάσεων τῆς εὐφαντάστου Μορέλλας. Ἡ ταυτότης αὕτη, ἡ κληθεῖσα προσωπική, συνίσταται κατὰ τὸν Λόκκιον εἰς τὴν ἐπιμονὴν τοῦ λογικοῦ ὄντος, λέγοντες δὲ πρόσωπον ἐννοοῦμεν οὐσίαν σκεπτομένην καὶ ἔχουσαν συνείδησιν τῆς ὑπάρξεως αὐτῆς, ἀφοῦ μόνη ἡ συνείδησις αὕτη διακρίνει ἕκαστον ἡμῶν ἀπὸ τῶν ἄλλων σκεπτομένων ὄντων καὶ συνιστᾷ τὴν προσωπικὴν ταυτότητα. Ἡ ἰδέα τῆς προσωπικῆς ταύτης ταυτότητας, τῆς παραμενούσης καὶ μετὰ θάνατον ἢ συναποθνησκούσης μετὰ τοῦ σώματος, ἦτο πρόβλημα κινοῦν εἰς τὸν ὑπέρτατον βαθμὸν τὸ ἐνδιαφέρον μου, οὐ μόνον διὰ τὰς ἀμέσους αὐτοῦ ἐπὶ τῆς ἀνθρωπίνης τύχης συνεπείας, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον διὰ τὸν παράδοξον καὶ ἀνήσυχον τρόπον μεθ' οὗ ὡμίλει περὶ τούτου ἡ Μορέλλα.

Ἡ στενοχωρία ἐν τούτοις, ἣν μ' ἐπροξένει ἡ μυστηριώδης φύσις τῆς γυναικός μου, κύξανε καθ' ἑκάστην. Ἡ δροσώδης πρόσψαυσις τῶν ὠχρῶν της δακτύλων, ἡ λάμψις τοῦ μελαγχολικοῦ αὐτῆς βλέμματος καὶ πρὸ πάντων ἡ ὑπερκύκνειος ἐμμέλεια τῆς φωνῆς της μοὶ ἐνεποίουν αἴσθησιν σχεδὸν ἀφόρητον. Ἡ Μορέλλα ἠσθάνετο τοῦτο, ἀλλ' οὐδέποτε παρεπονεῖτο. Ἐφαίνετο δὲ καὶ σαφῶς γνωρίζουσα τὴν ἄγνωστον εἰς ἐμὲ αἰτίαν τῆς βαθμιαίας μετατροπῆς τῆς στοργῆς μου εἰς ἀντιπάθειαν· ἀλλ' ἀπέφευγε πᾶσαν ἐξήγησιν ἢ καὶ ἁπλοῦν εἰς τοῦτο ὑπαινιγμόν. Καίτοι ὅμως φιλόσοφος, ἡ σύζυγός μου ἦτο ἐν τούτοις γυνή, ἡ δὲ ψυχρότης μου, ἣν ὑπέμενεν ἀγογγύστως ὡς πεπρωμένην συμφοράν, ἤσκει ὀλεθρίαν ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς ὑγείας αὐτῆς, παρακμαζούσης καθ' ἑκάστην. Ἡ φθίσις ἐνετύπωσεν ἐπὶ τέλους τὰ ἐρυθρὰ αὐτῆς στίγματα ἐπὶ τῶν παρειῶν της καὶ καθίσταντο ἐπίσημοι τοῦ μετώπου της αἱ φλέβες. Ταῦτα βλέπων κατελαμβανόμην ὑπὸ ἀδιηγήτου τινὸς οἴκτου· ἅμα ὅμως ἠντίκρυζον τὴν ἀστραπὴν τοῦ βλέμματός της, τοῦ τοσαύτας ἀντανακλῶντος σκέψεις, κατελαμβανόμην ὑπὸ ζάλης καὶ σκοτοδίνης, ὡς ὁ ρίπτων τὸ βλέμμα εἰς ἄβυσσον ζοφερὰν καὶ ἀκαταμέτρητον.

Ἀναγκάζομαι ἤδη νὰ ὁμολογήσω ὅτι ἔφθασα νὰ περιμένω μετ' ἐπιτεινομένης καθ' ἑκάστην ἀνυπομονησίας τὴν στιγμὴν τοῦ θανάτου τῆς Μορέλλας. Ἀλλ' ἡ ἀπομείνασα αὐτῇ ὀλίγη πνοὴ ἐπέμενεν ἀντεχομένη τοῦ καταρρέοντος σώματος ἐπὶ πολλὰς ἔτι ἡμέρας, ἑβδομάδας καὶ ἀτελευτήτους *μῆνας, μέχρις οὗ τὰ πάσχοντα νεῦρά μου κατίσχυσαν ἐντελῶς* τοῦ λογικοῦ καὶ ἤρχισα νὰ καταρῶμαι τὰς ἀναβολὰς ταύτας, μετρῶν μετὰ πυρετώδους δυσφορίας τὰς ὥρας καὶ αὐτὰ τὰ λεπτὰ ἄτινα, ἐφ' ὅσον τὸ εὐγενὲς τοῦτο πλάσμα ἔκλινε πρὸς τὸν τάφον, μοὶ ἐφαίνοντο μηκυνόμενα ἐπ' ἄπειρον, ὡς ἡ σκιὰ τῶν σωμάτων φθινούσης τῆς ἡμέρας.

Φθινοπωρινήν τινα τέλος πάντων ἑσπέραν ἡ Μορέλλα μ' ἐκάλεσε παρὰ τὴν κλίνην της. Λεπτὸς πέπλος διαφανοῦς ὁμίχλης ἡπλοῦτο ἐπὶ τὴν γῆν, ἐνῷ ὁ δύων ἥλιος ἀνῆπτε πυρκαϊὰς ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῶν ὑδάτων καὶ ἐχρύσονε τὰ μαραινόμενα φύλλα τοῦ δάσους. Ἡ στολὴ τοῦ Ὀκτωβρίου ἦτον οὕτω εὔχρους καὶ στιλπνή, ὥστε ἤθελέ τις εἰπεῖ ὅτι τῆς Ἴριδος τὰ χρώματα κατέπεσαν ἐξ οὐρανοῦ ἐπὶ τῆς γῆς.

— Ὡραία ἡμέρα, μοὶ εἶπε, διὰ τοὺς μένοντας ἐπὶ τῆς γῆς, ἀλλ' ἔτι ὡραιοτέρα διὰ τοὺς ἀναβαίνοντας εἰς τὸν οὐρανόν. Μετ' ὀλίγον ἀποθνήσκω, ἀλλ' ἐν τούτοις θέλω ζήσει.

Μὴ δυνάμενος ν' ἀπαντήσω ἠσπάσθην αὐτὴν ἐπὶ τοῦ μετώπου.

— Δὲν ἐπέπρωτο, ἐξηκολούθησε, νὰ μ' ἀγαπήσῃς ζῶσαν· ἀφοῦ ὅμως ἀποθάνω θέλεις μὲ λατρεύσει. Φέρω ἐν τοῖς κόλποις μου τεκμήριον τοῦ παρελθόντος ὡς σκιὰ ἔρωτός σου· Τὸ τέκνον ἡμῶν θέλει ἐπιζήσει· ἀλλ' οὐδὲ τοῦτο θέλει σὲ καταστήσει εὐτυχῆ. Αἱ ἡμέραι σου ἔσονται πλήρεις ἀνίας, ἥτις εἶναι τὸ διαρκέστερον τῶν ἀνθρωπίνων αἰσθημάτων, ὡς ἡ κυπάρισσος τὸ εὐζωώτερον τῶν δένδρων. Αἱ ὧραι καθ' ἃς ἠδύνασο νὰ εὐτυχήσῃς παρῆλθον ἀνεπιστρεπτεί, ἡ δὲ εὐτυχία δὲν δρέπεται δίς ἐν τῷ βίῳ ὡς τὰ ποσειδώνια ῥόδα δίς τοῦ ἔτους. Τὰς λευκάς σου τρίχας δὲν θέλουσι κοσμήσει οἱ στέφανοι τοῦ Ἀνακρέοντος, οὐδὲ θέλει σ' εὐφράνει ὁ χυμὸς τῆς ἀμπέλου. Ὡς ὁ προσκυνητὴς τῆς Μέκκας, θέλεις φέρει ἐπ' ὤμων, ὅπου καὶ ἂν ὑπάγῃς, τὸ σάβανόν σου.

— Τί λέγεις, ἀνέκραξα, πῶς τὸ γνωρίζεις;

Ἀλλ' ἡ Μορέλλα ἀπέστρεψε τὸ πρόσωπον, καὶ κλονισθεῖσα ὑπὸ ἐλαφροῦ σπασμοῦ ἔτεκε θυγάτριον, ἰδὸν τὸ φῶς καθ' ἣν στιγμὴν ἔκλειεν ἐκείνη τοὺς ὀφθαλμούς.

Ἡ παιδίσκη ἀνεπτύχθη σωματικῶς καὶ ἠθικῶς μετὰ ταχύτητος ἐκπληκτικῆς, καταστᾶσα ἐν βραχεῖ χρόνῳ τὸ ἔμψυχον ὁμοίωμα τῆς μητρός. Ἡ πρὸς αὐτὴν στοργή μου οὔτε ὅρια εἶχε οὔτε δύναται διὰ λέξεων νὰ περιγραφῇ· μετ' οὐ πολὺ ὅμως ἀπώλεσα ἐκ νέου τὴν ἡσυχίαν καὶ νέα πάλιν νέφη ἐπεσκίασαν καὶ ταύτην μου τὴν χαράν. Ἔκτακτον ἀληθῶς φαινόμενον ἦτο, ὡς ἤδη εἶπον, ἡ ταχύτης τῆς σωματικῆς τοῦ παιδίου ἀναπτύξεως, ἀλλ' ἔτι μᾶλλον ἀσυνήθειες καὶ φοβεραὶ ἦσαν αἱ σκέψεις, ὑφ' ὧν κατειχόμην ἐπισκοπῶν τῆς διανοίας αὐτῆς τὰς προόδους. Καὶ πῶς ἦτο ἄλλως δυνατόν, ὅτε ἀνεκάλυπτον καθ' ἑκάστην ἐν τοῖς διαλογισμοῖς τοῦ θυγατρίου τὴν δύναμιν καὶ ὀξύτητα τελείας γυναικός; Ὅτε ἤκουον τὰ ἀποφθέγματα τῆς πείρας ἀπορρέοντα ἐκ χειλέων παιδικῶν, καὶ διέκρινα τὰς φροντίδας καὶ τὰ πάθη τῆς ὡρίμου ἡλικίας σαφῶς εἰκονιζόμενα εἰς τὸ βάθος τῶν ἤδη μελαγχολικῶν αὐτῆς ὀφθαλμῶν; Ὅτε πάντα ταῦτα προσέβαλλον τὰς καταπλήκτους αἰσθήσεις καὶ ἀδύνατον ἀπέβη νὰ ἐπιμείνω διστάζων ἀπέναντι ἐναργείας ψηλαφητῆς, πῶς ἦτο δυνατὸν νὰ μὴ μὲ καταλάβωσι σκεπτεναὶ ὑποψίαι καὶ ἀνέκφραστος ἀνησυχία ἐνθυμούμενον μετὰ φρίκης τὰς παραδόξους διηγήσεις καὶ τὰ μυστηριώδη ψυχολογικὰ θεωρήματα τῆς μακαρίτιδος Μορέλλας; Φοβούμενος μὴ καὶ ἄλλοι διακρίνωσιν ὅσα ἔβλεπον ἐγὼ ἔσπευσα ν' ἀπομονωθῶ μετὰ τῆς θυγατρός μου, εἰς ταύτην μόνην ἀφιερῶν ἀμερίστους πάσας μου τὰς ὥρας καὶ τὰς φροντίδας.

Ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἐπεθεώρουν καθ' ἑκάστην τὴν ἐκφραστικὴν καὶ γλυκυτάτην ὄψιν τῆς κορασίδος μου καὶ καθ' ἑκάστην διέκρινα νέαν τινὰ ὁμοιότητα αὐτῆς πρὸς τὴν ἀποθανοῦσαν· ἡ δὲ ὁμοιότης αὕτη καθίστατο ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν μᾶλλον ἀκριβής, ὡρισμένη καὶ ἀνιαρά. Τὸ νὰ ὁμοιάζῃ τὸ μειδίαμά της πρὸς τὸ μητρικόν, τοῦτο ἠδυνάμην νὰ τὸ παραδεχθῶ, ἀλλ' ἡ ὁμοιότης αὕτη προέβαινε μέχρι ταυτότητος, ἥτις μ' ἐπροξένει ἀνατριχίασιν· τὸ νὰ ἔχῃ ἡ θυγάτηρ τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς μητρός, ἦτο καὶ τοῦτο ἀνεκτόν, ἀλλ' οἱ ὀφθαλμοὶ οὗτοι εἰσέδυον εἰς τὰ ἄδυτα τῆς καρδίας μου ἀπαραλλάκτως ὡς οἱ τῆς Μορέλλας. Ὡς ἐκείνη, οὕτω καὶ ἡ θυγάτηρ μου εἶχε μέτωπον εὐρὺ καὶ κυματίζουσαν κόμην, καὶ εἰς τὴν κόμην ταύτην συνέπλεκε δι' ἀπαραλλάκτου κινήσεως τοὺς χιονώδεις δακτύλους. Καὶ τῆς φωνῆς της ὁ ἐμμελὴς ἦχος ἦτο ὁ αὐτός, καὶ διὰ τῆς τοιαύτης φωνῆς μοὶ ἀπέτεινε τὰς συνήθεις εἰς τὴν νεκρὰν λέξεις καὶ φράσεις, καὶ τοῦτο πρὸ πάντων ἐκορύφονε τὴν κατάπληξιν καὶ ταραχήν μου.

Οὕτω παρῆλθον δέκα ἔτη καὶ ἡ θυγάτηρ μου ἦτο ἀκόμη ἄνευ ὀνόματος ἐπὶ τῆς γῆς. Ἐγὼ τὴν ὠνόμαζον «κόρη μου» ἢ «ἀγάπη μου» καὶ ἀφοῦ πλὴν ἐμοῦ δὲν ἐγνώριζε κάνένα, πᾶσα ἄλλη προσηγορία ἦτο περιττή. Τὸ ὄνομα τῆς Μορέλλας εἶχε συναποθάνει μετ' ἐκείνης καὶ οὐδέποτε ἀντήχησεν εἰς τὰ ὦτα τῆς θυγατρός της, διότι μοὶ ἦτο ἀδύνατον νὰ τὸ προφέρω. Τούτων οὕτως ἐχόντων, ἡ τελετὴ τοῦ βαπτίσματος ἐπῆλθεν εἰς τὸν νοῦν μου μετὰ τῆς ἐλπίδος ὅτι ἤθελον δυνηθῆ νὰ φυγαδεύσω δι' αὐτῆς τ' ἀνησυχοῦντά με ὀχληρὰ φαντάσματα. Μετ' οὐ πολὺ τὰ πάντα ἦσαν ἕτοιμα καὶ ἡ τελετὴ εἶχεν ἀρχίσει ἤδη πρὶν δυνηθῶ ν' ἀποφασίσω περὶ τοῦ ὀνόματος. Πλεῖστα τοιαῦτα συνωθοῦντο εἰς τὰ χείλη μου, ἀρχαῖά τε καὶ νέα, ἐπιχώρια καὶ ξένα, ἐκφραστικὰ ἀγαθότητος, φρονήσεως, καλλονῆς ἢ σοφίας, καὶ ἀδύνατον μοὶ ἦτο ν' ἀποφασίσω μεταξὺ τούτων, οὐδὲν εὑρίσκων ἄξιον τῆς θυγατρός μου.

Τίς τότε κακὸς δαίμων ἐξήγειρεν ἐν ἐμοὶ τὴν ἀνάμνησιν τῆς νεκρᾶς καὶ ἔφερεν εἰς τὰ χείλη μου τὸ ὄνομα ἐκεῖνο, οὗ ἡ μόνη μνεία ἤρκει νὰ σταματήσῃ τοῦ αἵματός μου τὴν κυκλοφορίαν; Οὐχὶ ἑκὼν ἐγώ, ἀλλὰ τοιοῦτο βεβαίως πονηρὸν πνεῦμα ἐψιθύρισε δι' ἐμοῦ εἰς τὸ ὠτίον τοῦ ἱερουργοῦντος τὰς τρεῖς συλλαβὰς τοῦ ὀνόματος «*Μορέλλα*.» Ἅμα ἀντήχησαν αὗται ἐν τῇ σιγῇ τῆς νυκτὸς ὑπὸ τοὺς θόλους τῆς ἐκκλησίας, ὠχρίασε καὶ ἐταράχθη ἡ ὄψις τῆς θυγατρός μου, ἥτις ἀνασκιρτήσασα εἰς τὸ ἄκουσμα ἐκεῖνο, τὸ πρωτάκουστον ἐν τούτοις αὐτῇ, ἀνήγειρεν εἰς οὐρανὸν τὸ διαυγὲς αὐτῆς βλέμμα καὶ κατέπεσεν ἐπὶ τῶν πλακῶν τοῦ ναοῦ κράζουσα «*Ἰδοὺ ἐγώ!*»

Αἱ λέξεις αὗται ἤχησαν εὐκρινῶς εἰς τὸ οὖς μου καὶ ἐκεῖθεν ἔρρευσαν συρίζουσαι ὡς ζέων μόλυβδος εἰς τὸν ἐγκέφαλόν μου. Πολλὰ παρῆλθον ἔκτοτε ἔτη, οὐχὶ ὅμως καὶ τὸ ῥῖγος τῆς φοβερᾶς ἐκείνης στιγμῆς. Ἔκτοτε οὔτε τὰ ἄνθη ἔχουσι δι' ἐμὲ ὀσμὴν οὔτε μ' εὐφραίνει ὁ χυμὸς τῆς ἀμπέλου· ἡ γῆ μοὶ φαίνεται σκοτεινὴ καὶ ἐπ' αὐτῆς ἐκτείνεται πυκνὴ σκιὰ κυπαρίσσου. Ἐν τῷ σκότει τούτῳ μίαν μόνην διακρίνω μορφήν, τῆς Μορέλλας, καὶ ταύτης τὸ ὄνομα συρίζει ὁ ἄνεμος εἰς τὴν ἀκοήν μου καὶ μεταλέγει τῶν κυμάτων ὁ ῥόχθος. Ἀλλ' ἡ Μορέλλα ἀπέθανεν· ὅτε δὲ κατέθεσα αὐτὴν ἰδίαις χερσὶ ἐν τῷ οἰκογενειακῷ τάφῳ, ἐρρίγησα ἔτι μᾶλλον, οὐδὲν ἀνευρὼν ἴχνος τῆς πρὶν ἐκεῖ κατατεθείσης πρώτης Μορέλλας.

Ε. Δ. Ρ.

ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΟΝ ΣΧΟΛΕΙΟΝ

Ἐκ τῶν τοῦ Ἐδουάρδου Λαβουλαί

. . . . . .

Εὑρισκόμην ἐντὸς εὐρέος δωματίου, εἰς ὃ ὁ ἀὴρ καὶ τὸ φῶς εἰσήρχοντο διὰ μεγάλων παραθύρων· οἱ τοῖχοι ἦσαν καθαρώτατοι, ἐκόσμουν δ' αὐτοὺς εἰκόνες τῆς φυσικῆς ἱστορίας καὶ σχήματα τῆς φυσικῆς καὶ γεωμετρίας. Ἕκαστον παιδίον εἶχε τὸ ἀναλόγιόν του, μεμονωμένον τῶν ἄλλων διὰ τεσσάρων πέριξ αὐτοῦ διασταυρουμένων διφάδων· καθήμενος δὲ πρὸ τῆς ἐστιλβωμένης τραπέζης, ἥτις ἔλαμπεν ὡς κάτοπτρον, μόνος καὶ ἄνευ γείτονος ὁ μαθητὴς εἶνε κύριος ἑαυτοῦ· ὥστε ἐὰν εἶνε ἀφῃρημένος καὶ δὲν ἐργάζηται, ἐπ' αὐτοῦ πίπτει πᾶσα ἡ εὐθύνη. Ὁ παιδαγωγὸς καθήμενος ἐπὶ βάθρου ἐπιβλέπει δι' ἑνὸς βλέμματος τὰς μακρὰς ταύτας σειρὰς τῶν ἀναλογίων, πεθειμένων τῶν μὲν ὄπισθεν τῶν δέ.

Εἰς γειτνιάζον τι δωμάτιον κυρία τις[1] ἐδίδασκε γεωμετρίαν ἑπτὰ ἢ ὀκτὼ νεανίας. Ἐν τινι τῶν μικρῶν αἰθουσῶν (ὑπάρχουσι δὲ ὀκτὼ τοιαῦται), ἄλλη τις κυρία ἠρώτα παιδία ἐννέα καὶ δέκα ἐτῶν περὶ τῶν μεγάλων καὶ μικρῶν ποταμῶν τῆς Γαλλίας· ἐξεπλάγην δὲ διὰ τὴν μνήμην καὶ πολυμάθειάν των ἐγὼ ὁ Γάλλος, ὅστις ἐρωτώμενος περὶ τῶν ποταμῶν τῆς Ἀμερικῆς, θὰ ἐδυνάμην μόνον νὰ εἴπω εἰς τοὺς νέους τούτους πεπαιδευμένους τὸν Μισσισιπῆν, τὸν Ἰδσῶνα καὶ τὸν Ποτομάκ, τοὺς μόνους ποταμούς, ὧν τὰ ὀνόματα ἔμαθον κατὰ τὴν μαθητικήν μου ἡλικίαν.

Τὴν γεωγραφίαν δὲ διεδέχθη ἡ γεγωνυῖα τῇ φωνῇ ἀνάγνωσις, καὶ ἡ ῥητορική. Μικρὸς δέ τις παῖς ἐνεστὼς ἠγέρθη καὶ εὐτόλμως, ἀλλὰ σεμνῶς, ἀπήγγειλε περικοπήν τινα ἐκ τῶν ποιητικωτέρων τοῦ Ἰακβάθ τοῦ Δογγφελλόβ. Καί τοι δὲ ὁ ἑκατακτος οὗτος νέος προσέφερε διὰ τῆς φωνῆς, κατὰ τὸ κοινὸν ἐλάττωμα ἐν Ἀμερικῇ, ἀπήγγειλεν ὅμως τὸ τεμάχιον τοῦτο μετὰ μεγάλης ἀκριβείας τόνου καὶ αἰσθήματος. Ὑπάρχουσι δὲ περίφημοι ἠθοποιοί, οἵτινες οὐδέποτε ἔρθασαν εἰς τὴν τελειότητα ταύτην.

Μετὰ τὴν ποίησιν ἐπηκολούθησεν ἡ ῥητορική. Παιδίον δέ τι, ἔχον ἐρυθρὰν κόμην, ἠγέρθη, ἔθεσε τοὺς πόδας του ὀρθογωνίως, καὶ διὰ φωνῆς ζωηρᾶς ἀπήγγειλεν ἐγκώμιον περὶ τῆς δόξης τῆς Ἀμερικῆς.

«*Φίλοι καὶ συμπολῖται,*

«Καί τοι ὄντες ἐν τῇ παιδικῇ ἡλικίᾳ, ἐν τούτοις εἴσθε ἤδη ὁ πρῶτος λαὸς τοῦ κόσμου. Τίς εἶνε ὁ ἥρως τοῦ τελευταίου αἰῶνος, ὁ μέγιστος καὶ ὁ κάλλιστος ἄνθρωπος, ὁ φίλος τῆς πατρίδος καὶ τῆς ἐλευθερίας; τὸ πᾶν ἀποκρίνεται· ὁ Γεώργιος Βασιγκτῶν, Ἀμερικανός. Τίς ἦτο τότε ὁ μέγιστος φυσικός; ὁ Φραγκλῖνος, Ἀμερικανός. Ὁ μέγιστος θεολόγος; ὁ Ἰωανάθαν Ἐδουάρδος, Ἀμερικανός. Τίς εἶνε ὁ μέγιστος νομολόγος τοῦ δεκάτου ἑνάτου αἰῶνος; ὁ δικαστὴς Στορύ, Ἀμερικανός. Τίνες οἱ πρῶτοι ῥήτορες τοῦ αἰῶνός μας; Ὁ Κλαίϊ, ὁ Βέβστερ, ὁ Ἔβερετ, ὁ Σούμερ, πάντες οὗτοι Ἀμερικανοί. Τίνες οἱ πρῶτοι ἱστορικοί; ὁ Πρεσκότ, ὁ Βανκρόφ, ὁ Λοθρόπ Μότλεϊ, ὁ Τίκνορ, Ἀμερικανοὶ ἐπίσης. Τίς εἶνε ὁ πρῶτος φυσιολόγος; ὁ Ὠδουδόν, Ἀμερικανός. Τίνες οἱ μέγιστοι ἠθικολόγοι καὶ ἀληθεῖς σοφοὶ τῆς ἡμετέρας ἐποχῆς; ὁ Κάνιγγ, ὁ Ἔμερσων, ὁ Πάρκερ, πάντες Ἀμερικανοί. Τίς εἶνε ὁ πρῶτος μυθιστοριογράφος τῆς ἐποχῆς μας; Ἡ Βῆχερ Στόβ, Ἀμερικανίς. Τίνες δὲ οἱ μεγάλοι ἐφευρέται; ὁ Βεθνέϊ, ὅστις ἀνεκάλυψε τὴν μηχανὴν τοῦ καθαρίζειν τὸν βάμβακα· ὁ Φοῦλτον, ὁ ἐφευρὼν τὸ ἀτμόπλοιον· ὁ Μόρς, ὅστις ἐφεῦρε τὸν ἠλεκτρικὸν τηλέγραφον· ὁ Μορύ, ὅστις διέγραψε ἐπὶ τῶν θαλασσῶν ἀλανθάστους ὁδοὺς, πάντες Ἀμερικανοί.

»Θαρρεῖτε λοιπόν, διότι τὸ μέλλον ἀνήκει εἰς ὑμᾶς. Πρὸ τοῦ τέλους τοῦ αἰῶνος θὰ εἶσθε ἑκατομμύρια· τί δὲ θὰ εἶνε ἀπέναντι ὑμῶν ἡ ὑποδεδουλωμένη καὶ διῃρημένη Εὐρώπη; Ἡ φύσις σᾶς ἔδωκε τὰς μεγίστας τῶν λιμένων, τοὺς μεγίστους τῶν ποταμῶν, τοὺς καλλίστους τῶν λειμένων· ἔχετε δὲ γονίμους καὶ ἀπεράντους γαίας, τὰ μεταλλεῖα τῶν ἀνθράκων σας εἶνε μεγάλα ὡς τὴν Γαλλίαν· διὰ τῆς βιομηχανίας ἀπεκτήσατε περισσοτέρους σιδηροδρόμους, περισσότερα ἀτμοκίνητα, περισσότερα πλοῖα ἢ ὅσα ἔχουσι πάντες ὁμοῦ οἱ ἀντίζηλοί σας. Οἱ ἄνδρες σας εἶνε οἱ γενναιότατοι καὶ οἱ τολμηρότατοι, καὶ οἱ εὐφυέστατοι τοῦ κόσμου· αἱ δὲ γυναῖκές σας, αἱ ὡραιότατα τῆς οἰκουμένης. Θάρρος λοιπὸν φυλὴ εὐλογημένη ὑπὸ τοῦ Οὐρανοῦ! ὁ κόσμος ἀνήκει εἰς σέ, διότι συγχρόνως εἶσαι ὁ φιλελευθερώτατος καὶ ὁ χριστιανικώτατος τῶν λαῶν!»

— Μεταξὺ πασῶν τῶν ἀρετῶν, ἃς διδάσκετε τὰ τέκνα σας, εἶπον πρὸς τὸν διδάσκαλον, συμπεριλαμβάνετε καὶ τὴν μετριοφροσύνην;

— Ἐπὶ ἐπιεικέστερος, ἀπεκρίθη μετ' ἀμηχανίας. Ὅταν ἀνατρέφῃ τις τέκνα, εἶνε καλὸν νὰ ἐνισχύῃ τὴν φιλοπατρίαν, διότι δι' αὐτῆς βραδύτερον ἡ φιλαυτία δὲν πρωτεύει τῶν ἄλλων αἰσθημάτων. Ἄλλως τε οὐδεὶς ἀναμάρτητος. Ὁ Ἀγγλικὸς λαὸς εἶνε πεπεισμένος, ὅτι δικαιώματι γεννήσεως εἶνε ὁ βασιλεὺς τῶν θαλασσῶν· εἶναι δὲ βέβαιος, ὅτι ἐν Γαλλίᾳ ἐπαναλαμβάνεται παντοτινοτρόπως εἰς τὴν νεολαίαν, ὅτι οἱ Γάλλοι εἶνε ὁ πρῶτος λαὸς τῆς γῆς, καὶ ὅτι εἰς τὸν κόσμον ἐδόθησαν οἱ ὀφθαλμοὶ μόνον ὅπως θαυμάζῃ αὐτόν.

— Ὁποία διαφορά, ἀνέκραξα· ἡ Γαλλία εἶνε Γαλλία!

— Ἡ Ἀμερική, εἶνε Ἀμερική, ἐπανέλαβε γε-

1. Ἐν τοῖς προκαταρκτικοῖς σχολείοις τῆς Ἀμερικῆς διδάσκουσι συνήθως γυναῖκες.

λῶν. Πάντες οἱ Χριστιανοὶ ἔχουσι τὴν αὐτὴν ματαιοφροσύνην καὶ οὐδεμία μωρία ὑπάρχει, εἰς ἣν νὰ μὴ δύναταί τις λαόν τινα νὰ παρασύρῃ, ὑποκείων ἐπιτηδείως τὴν ἀλαζονείαν του. Ἡ ἐθνικὴ ὑπερηφάνεια εἶνε ἡ ἐρυθρὰ σημαία τὴν ὁποίαν ἀναπετῶσιν εἰς τὸν ταῦρον, ὅταν θέλωσι νὰ πέσῃ τυφλὸς εἰς τὴν παγίδα. Ἂς διασπείρωμεν λοιπὸν μετ' ἀφθονίας τὴν ἐκπαίδευσιν, καὶ ἂς διαδώσωμεν πανταχοῦ τὰ φῶτα, ἂν δὲν θέλωμεν νὰ ἀπατᾶται ὁ λαὸς αἰωνίως ὑπὸ ἀγυρτῶν, οἵτινες περιπαίζουσι τὰ εὐγενέστατα τῶν παθῶν, καὶ τὰς καλλίστας ὁρμάς.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην τὸ ὡρολόγιον ἐσήμανε τὴν ὥραν τῆς διακοπῆς. Δραμὼν εἰς τὸ προαύλιον, εἶδον τετρακόσια παιδία παρατεταγμένα κατὰ φάλαγγα, ἔνθεν μὲν τὰ κοράσια, ἔνθεν δὲ τὰ ἄρρενα.[1] Ἤνοιξαν δὲ θύραν θελίνην συγκοινωνοῦσαν πρὸς τὴν αὐλήν, καὶ ἔθεσαν κλειδοκύμβαλον, ἀμέσως δὲ δύω κυρίαι ἤρξαντο παίζουσαι διὰ τεσσάρων χειρῶν τὸ ἐμβάτήριον τοῦ Ὀβερόν. παρευθὺς δὲ τὰ παιδία κινοῦνται κατὰ τάξιν καὶ πηδῶσι καὶ σταματῶσιν ἐρρύθμως, ἡ ἄλυσις λύεται καὶ ἀνασχηματίζεται μετὰ θαυμασίας ἀκριβείας. Τὰ γυμνάσια ταῦτα μετεῖχον χοροῦ καὶ σωμασκείας. Οὕτω δὲν ἐγύμναζον οἱ Ἕλληνες τὴν νεολαίαν; τὸ πρῶτον ἤδη ἐνόησα διατί ὁ Πλάτων κατέτασσε τὸν χορὸν καὶ τὴν μουσικὴν μεταξὺ τῶν καθηκόντων τοῦ πολίτου. Κατεγοητεύθην, καὶ ἂν δὲν ἐντρεπόμην ἕνεκα τῆς λευκότητος τῆς γενειάδος μου, εὐχαρίστως θὰ ἐλάμβανον μέρος εἰς τὸν στρατιωτικὸν ἐκεῖνον χορόν· διατί δὲ νὰ μὴ χορεύσω μετὰ τῶν τέκνων; καὶ οἱ Σπαρτιᾶται τὸ ἔπραττον.

— Βεβαίως ἡ κοινὴ αὕτη οἰκία, εἶπον εἰς τὸν συνοδεύοντά με διδάσκαλον, καὶ αἱ πολυτελέσταται τράπεζαι, καὶ τὰ ὡραῖα καὶ δεδεμένα βιβλία, πάντα ταῦτα ἀναμφιβόλως ἀνήκουσιν εἰς ἰδιαίτερόν τι σχολεῖον, εἰς ὃ δέχονται μόνον πλουσίων τέκνα.

— Πάντοτε ἀστείζεσθε, μοι ἀπεκρίθη. Εἴσθε εἰς τὸ προκαταρκτικὸν σχολεῖον τῆς τρίτης συνοικίας τοῦ δωδεκάτου τμήματος· ἔχομεν δὲ ὀγδοήκοντα τοιαύτας οἰκίας.

— Κάλλιστα· ἀλλὰ καὶ ὁ υἱὸς τοῦ πτωχοῦ δύναται νὰ πληρώνῃ τὰ δίδακτρα τῆς δαπανηρᾶς ταύτης διδασκαλίας;

— Δὲν ἠξεύρετε, ὅτι ἡ ἐκπαίδευσις γίνεται δωρεάν; Τὸ σχολεῖον εἶνε δι' ἡμᾶς ἀντικείμενον ἔρωτος καὶ στοργῆς, διὸ ἡ πρὸς ἐκπαίδευσιν δαπάνη ἀποτελεῖ τὸ μέγιστον κεφάλαιον τοῦ προϋπολογισμοῦ μας, ὡς ἡ τοῦ στρατοῦ ἢ τοῦ ναυτικοῦ εἰς τοὺς λαοὺς τοὺς νομίζοντας ἑαυτοὺς πεπολιτισμένους. Ἐνταῦθα, ἐν τῇ ἡμετέρᾳ Μασσαχουσέττῃ, αἱ δαπάναι τοῦ σχολείου εἶνε περίπου τὸ τέταρτον τῶν ἐν γένει δαπανῶν μας· εἰς δὲ τὸ μικρὸν κράτος τῆς Μαίνης εἶνε τὸ τρίτον.

— Μέγιστε Θεέ! ἐσκέφθην,—ἐὰν οἱ ἄνθρωποι οὗτοι δὲν εἶνε παράφρονες, τότε τί εἴμεθα ἡμεῖς; Τίς ψηφίζει τὰ κεφάλαια ταῦτα; καὶ πῶς τὰ σχολεῖά σας διευθύνονται;

— Ἡ ψηφοφορία εἶνε καθολικὴ, ἀπεκρίθη· πάντες δὲ ὁμοῦ οἱ κάτοικοι προσδιορίζουσι τὸ ποσὸν τοῦ φόρου· ἴσως δὲ εἶνε ἡ μόνη δαπάνη ἥτις αὐξάνει καθ' ἑκάστην, ἐπιμορτούντων τῶν πληρονόμων διότι περὶ τούτου οὐδέποτε διαφωνοῦσιν ἐν Ἀμερικῇ, ἀλλὰ πᾶσαι αἱ κοινότητες καὶ πάντες ἀμιλλῶνται, ὅπως καταστήσωσι τὰ σχολεῖά μας τὰ πλουσιώτατα καὶ τὰ κάλλιστα πεποικισμένα ἱδρύματα τοῦ ἔθνους.

— Ἀλλὰ τίς ἐγγυᾶται περὶ τῶν διδασκάλων;

— Τὸ γραφεῖον τῆς ἐκπαιδεύσεως, ὅπερ ἐκλέγεται ἐλευθέρως ὑπὸ πάντων τῶν πολιτῶν τῆς αὐτῆς κοινότητος, καὶ ὅπερ ἔχει ὑπεράνω αὐτοῦ τὸ κεντρικὸν γραφεῖον τοῦ κράτους. Οἱ ἐπιτηροῦντες δὲ τὴν ἐκπαίδευσιν εἶνε οἱ ἐπισημότατοι τῆς χώρας ἄνδρες, διότι περιποιεῖ ἀληθῶς δόξαν τὸ νὰ ἐπιτηρῇ τις τὴν ἐκπαίδευσιν· οἱ περιφανέστατοι δὲ τῶν συμπολιτῶν μας ἀπεποιήθησαν θέσιν εἰς τὴν ὁμοσπονδικὴν γερουσίαν, ἵνα μείνωσι διευθυνταὶ τῶν σχολείων μας.

— Εἶνε δυνατὸν τοῦτο; ἀνέκραξα.

— Διατί ἐκπλήττεσθε; Νομίζετε ὅτι ἐν χώρᾳ ὁποίᾳ ἡ ἡμετέρα, ἀγνοοῦσι τί προξενεῖ τὴν εὐδαιμονίαν καὶ τὸ μεγαλεῖον τῶν ἐθνῶν; ἐν δημοκρατικῷ δὲ κράτει, ἔνθα ὁ λαὸς εἶνε κύριος, πρέπει νὰ νικήσῃ τις τὴν ἀμάθειαν, ἢ νὰ ἀπολεσθῇ ὑπ' αὐτῆς, διότι δὲν ὑπάρχει μέσος ὅρος. Τούτου ἕνεκα διὰ νὰ μορφώσωσι λαὸν πιστεύοντα καὶ ἀγαπῶντα τὴν ἀλήθειαν, οἱ πολιτικοί μας ἓν μόνον μέσον εὗρον, τὴν διάδοσιν τῶν γραμμάτων, ὅπως καθιστῶσι καὶ τὸν ἔσχατον πολίτην ἐπὶ τοσοῦτον ἀνεπτυγμένον, ὥστε νὰ μὴ ἀπατᾶται, καὶ τοσοῦτον συνετόν, ὥστε νὰ κυβερνᾷ αὐτὸς ἑαυτόν.

— Καὶ ἐλύσατε τὸ πρόβλημα;

— Ναί, εἶπε, τὸ πρόβλημα ἐλύθη τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν ἀπεκτήσαμεν σχολεῖα τόσον καλῶς συγκεκοτρυμένα καὶ ἐντελῶς ἀμιγῆ, ὥστε δὲν εὑρέθη πλέον πατὴρ τολμήσας νὰ ἀρνηθῇ τὴν πρὸς ἡμᾶς ἀποστολὴν τῶν τέκνων του· διότι ὅταν ἡ κοινότης δίδῃ τὸ πᾶν καὶ αὐτὸ ἔτι τὸ χαρτίον καὶ τὰς γραφίδας, τίς θὰ ἦτο τόσον παράφρων ἢ τόσον ἔνοχος, ὥστε νὰ μὴ ὠφεληθῇ ἐκ τῆς ἐθνικῆς ἐλευθεριότητος, καὶ καταδικάσῃ τὰ τέκνα του εἰς τὴν ἀμάθειαν καὶ τὴν ἀθλιότητα;

— Ἐλπίζω, τῷ εἶπον, ὅτι ἡ ἐκπαίδευσις εἶνε ὑποχρεωτική, διότι μετὰ τοσαύτας θυσίας τὸ κράτος ἔχει δικαίωμα νὰ ἀναγκάζῃ τοὺς ἀνθρώπους εἰς τὸ ἐκπαιδεύεσθαι, καὶ δὲν θὰ ἀνέχεται ἀτύχη εἰς τὴν κοινωνίαν.

1. Ἐν τοῖς Ἀμερικανικοῖς σχολείοις δὲν χωρίζονται τὰ φῦλα, ἀλλὰ τὰ κοράσια συσπουδάζουσι μετὰ τῶν ἀρρένων.

— Ἀπερρίψαμεν πᾶσαν βίαν, ἀπεκρίθη, οὐχὶ διότι ἀμφιβάλλομεν περὶ τοῦ ἡμετέρου δικαιώματος, ἀλλὰ διότι φοβούμεθα νὰ προσαρτήσωμεν εἰς εὐεργέτημα μισητὴν ἰδέαν· τὸ πρόστιμον δὲ καὶ ἡ φυλακὴ θὰ καθίστων μισητὰ τὰ σχολεῖά μας, διὸ παραιτοῦμεν τὰς σκληρότητας ταύτας εἰς τὰς κυβερνήσεις, τὰς ἐπιζητούσας μᾶλλον τὴν ὑπακοὴν, ἢ τὴν ἀγάπην τῶν πολιτῶν. Τὸ κύριον δὲ ζήτημα εἶνε νὰ καταστήσῃ τις γενικὴν τὴν ἐκπαίδευσιν, καὶ κατωρθώσαμεν ἡμεῖς τοῦτο, χωρὶς νὰ παραβιάσωμεν τὴν ἐλευθερίαν, διότι τὰ ἡμέτερα σχολεῖα, ὄντα προσιτὰ εἰς πάντα τὰ παιδία μέχρι τῆς ἡλικίας τῶν δεκαέξ ἐτῶν, θέλγουσι καὶ ἑλκύουσι καὶ τοὺς ἀπειθεστάτους. Ἐνταῦθα ἅπασα ἡ νεολαία, νοήσατε δὲ κατὰ βάθος τὴν λέξιν ταύτην, ἅπασα ἡ νεολαία μανθάνει τὴν ἀνάγνωσιν, τὴν γραφὴν, τὴν ἀριθμητικὴν, τὴν γεωμετρίαν καὶ τὴν ἰχνογραφίαν· διδάσκομεν ἐπίσης ὀλίγην γεωγραφίαν, ἱστορίαν, φυσικὴν καὶ χημείαν, καὶ δὲν φοβούμεθα νὰ διδάξωμεν τὰ παιδία ταῦτα ἠθικὴν καὶ πολιτικήν. Τοῖς ἐξηγοῦμεν προσέτι τὸ σύνταγμα τῆς χώρας των, διότι εἶνε πολῖται· ἕνεκα δὲ τῆς πληθύος καὶ τῆς τελειότητος τῶν μαθημάτων μας, ὁ υἱὸς τοῦ ἑκατομμυριούχου διδάσκεται πλησίον τοῦ υἱοῦ τοῦ ἐργάτου· ἰδοὺ βλέπω ἐκεῖ μίαν τῶν θυγατέρων τοῦ Γκρὴν παίζουσαν μὲ τὴν θυγατέρα δυστυχοῦς ὀπωροπώλιδος τῆς ὁδοῦ τῶν Καρυῶν· ἐνταῦθα βασιλεύει ἡ ἀληθὴς ἰσότης, ἡ ὑψοῦσα καὶ ἐξευγενίζουσα· ἐνταῦθα διατηρεῖται ἡ φιλοπατρία καὶ ἡ πρὸς τὴν ἐλευθερίαν ἀγάπη. Μορφόνων δέ τις μίαν γενεὰν, μορφόνει λαόν· τοῦτο εἶνε τὸ ἡμέτερον ἀξίωμα, καὶ τούτου ἕνεκα τὰ σχολεῖα ἡμῶν εἶνε τόπος ἱερὸς καὶ προσφιλὴς εἰς πάντας.

— Διδάσκοντες ὅμως τὰ τέκνα τοῦ λαοῦ, δὲν μὴ φοβῆσθε, ἐμπνέετε εἰς αὐτὰ συγχρόνως καταστρεπτικὴν φιλοδοξίαν ; καὶ δὲν ῥίπτετε οὕτως εἰς τὴν κοινωνίαν ἀνθρώπους δυσανασχετοῦντας διὰ τὴν τύχην των, καὶ προσέτι δὲν τοῖς γεννᾶτε ἐπιθυμίας, καὶ ἀνάγκας ἀνωτέρας τῆς θέσεώς των ;

— Τοῦτο εἶνε παλαιὰ ἰδέα, ἥτις πρὸ πολλοῦ ἐξέλιπεν ἐν Ἀμερικῇ. Ἐὰν ἐγκατελείπομεν τοὺς νέους ἐξερχομένους τοῦ περιβόλου τούτου, οἱ φόβοι σου θὰ ἦσαν βάσιμοι· ἀλλὰ σκέφθητι, ὅτι ἡ κοινωνία καὶ ἡ κυβέρνησίς μας εἶνε δύο σχολεῖα, ἅτινα οὐδέποτε κλείουσι πάντες δὲ οἱ πεπαιδευμένοι ἄνδρες εὐχαριστοῦνται καὶ θεωροῦσιν ὡς τιμὴν αὐτῶν νὰ διδάσκωσι τοὺς πολίτας· ἰδὲ τοὺς τοίχους μας κεκαλυμμένους διὰ προγραμμάτων· κατὰ πᾶσαν ἑσπέραν γίνεται πολιτική τις, φιλολογικὴ ἢ ἐπιστημονικὴ ἀνάγνωσις· τὸ φῶς δὲ εἶνε τόσον πολὺ, ὥστε πρέπει τις νὰ εἶνε δὶς τυφλὸς ὅπως μείνῃ ἀμαθὴς· ἐτέρωθεν δὲ ἡ Ἐκκλησία ἥτις εἶνε ἀείποτε ἄοκνος, καὶ αἱ μυριάδες ἐκεῖναι τῶν συναθροίσεων ἐν αἷς πλούσιοι καὶ πτωχοὶ ἀπαύστως συνεταιρίζονται πρὸς διάδοσιν τοῦ χριστιανισμοῦ ἢ πρὸς ἀγαθοεργίαν· πρόσθες εἰς ταῦτα τὸν πολιτικὸν βίον καὶ τὸν τύπον. Τίς λοιπὸν δύναται ν' ἀντισταθῇ εἰς τὴν ἀπαύστως ἀνυψουμένην ταύτην πλημμύραν ; τίς δὲν ἤθελε παρασυρθῆ ὑπὸ τοῦ κύματος τούτου τοῦ πολιτισμοῦ, ὅπερ φέρει τὴν ἀνθρωπότητα εἰς μέλλον βέλτιον;

— Εἶσθε λοιπὸν λαὸς σοφῶν ;

— Ὄχι, εἶπε μειδιῶν. Ἡ πολυμάθεια, ὡς καὶ ἡ καλλιτεχνία, εἶνε ἡ πολυτέλεια τῶν ἀρχαίων ἐθνῶν, ἣν δὲν κατέχομεν ἀκόμη· διότι εἴμεθα ὀψίπλουτοι, καὶ μόλις μετὰ αἰῶνα θὰ ἀπαιτήσωμεν τὰς ἀνέσεις ἐκείνας, αἵτινες ἐπιτρέπουσιν ἐκπαίδευσιν ἄνευ συμφέροντος· ἀλλὰ τολμῶ νὰ εἴπω, ὅτι εἴμεθα ὀλιγώτερον ἀμαθὴς λαὸς τῆς γῆς· ἰδὲ δὲ, ὅτι ἐνταῦθα πέριξ ἡμῶν δὲν ὑπάρχουσι χωρικοὶ, ἀλλὰ γεωργοὶ οὐδ' ἐργάται, ἀλλὰ τεχνῖται. Ἐξελθὼν τοῦ σιδηρουργείου του ὁ ἐργάτης ἐνδύεται μέλαν ἔνδυμα καὶ διευθύνεται ὅπως ἀκούσῃ ἀνάγνωσιν περὶ τοῦ Βάσιγκτων ἢ περὶ τῶν νέων ἀνακαλύψεων τοῦ Λίβιγκστων ἐν Ἀφρικῇ· ὁ δὲ γείτων του ἀδαμαντοπώλης θὰ ὑπάγῃ νὰ ἐργασθῇ εἰς σχολεῖον ἰχνογραφίας ἢ εἰς παράδοσιν χημείας· καὶ περ δ' ἔχοντες μεμελανωμένας τὰς χεῖρας, ἀμφότεροι εἶνε εὐγενεῖς καὶ ἀγαπῶσι τὰς ἡδονὰς τοῦ πνεύματος, ἐπίσης ὡς καὶ οὐ δύνασαι νὰ τὰς ἀγαπᾷς· ἂν δ' ὑπάγῃς πρὸς δυσμὰς εἰς καλύβην τινὰ μεμονωμένην εἰς τὰ δάση, θὰ σὲ δεχθῇ ἡ σύζυγος τοῦ σκαπανέως, ἥτις τὴν ἡμέραν μὲν ζυμόνει καὶ κατασκευάζει βούτυρον τὴν δὲ ἑσπέραν κρούει τὸ κλειδοκύμβαλον, καὶ δύναται νὰ ὁμιλήσῃ μετὰ σοῦ περὶ πολιτικῆς, περὶ ἠθικῆς, καὶ ἴσως περὶ μεταφυσικῆς· καταγινομένη δὲ εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ *Τελείου μαγείρου* (συγγράμματος μαγειρικοῦ), οὐδόλως ἀποτρέπεται νὰ ἐκτιμήσῃ τὸν Ἔμερσον, καὶ νὰ θέλγηται ἀναγινώσκουσα τὸν Κάντιγκ. Δὲν δίδομεν μὲν εἰς πάντας τὸν ὑλικὸν πλοῦτον, ἂν καὶ ἐν Ἀμερικῇ ὁ πλοῦτος ἀποκτᾶται εὐκολώτερον ἢ εἰς πᾶσαν ἄλλην χώραν, ἀλλὰ προσφέρομεν εἰς πάντας τὸν πλοῦτον ἐκεῖνον, ὅστις οὔτε τὴν σκωρίαν, οὔτε τοὺς κλέπτας φοβεῖται, παρέχοντες καὶ εἰς τὸν πτωχότατον τὰς διανοητικὰς ἐκείνας ἀπολαύσεις, αἵτινες ἐν πάσῃ ἡλικίᾳ καὶ πάσῃ κοινωνικῇ θέσει εἶνε ἰσχὺς καὶ παρηγορία· οὕτω δὲ πράττοντες, φρονοῦμεν, ὅτι ἐκπληροῦμεν τὸν λόγον τοῦ Θείου Διδασκάλου, καὶ φέρομεν τοὺς ἀνθρώπους πρὸς τὸν Θεὸν καλλιεργοῦντες τὸ πνεῦμά των καὶ τὴν ψυχήν των.

Ἐθεώρουν τὸν νέον τοῦτον ἄνδρα μετὰ συγκινήσεως, ἣν δὲν ἐδυνάμην νὰ καταστείλω· οὐδέποτε δ' ἐπὶ ἀνθρωπίνης μορφῆς εἶδον λάμποντα τόσον ἐνθουσιασμὸν καὶ τόσην πίστιν· κατ' αὐτὸν ἡ ἐπιστήμη καὶ ἡ θρησκεία ἦσαν διπλοῦν ὄνομα τῆς ἀληθείας, ἠγάπα δὲ ἀμφότερα μετὰ τῆς αὐτῆς θερμότητος καὶ δυνάμεως.

Ἐν τῷ εἰρηνικῷ τούτῳ καταφυγίῳ ἐνόησα τὸ μυστήριον τοῦ Ἀμερικανικοῦ μεγαλείου.

. . . . . .

ΕΓΧΕΙΡΗΣΙΣ ΓΕΝΟΜΕΝΗ ΕΠΙ ΤΙΓΡΕΩΣ

Τὸ νὰ σώσῃ τις τίγριν ἐπαπειλουμένην ὑπὸ τετάνου ἀποκόπτων τοὺς ὄνυχας αὐτῆς, εἶνε βεβαίως ἐγχείρησις, ἣν ὀλίγιστοι χειρουργοὶ ἤθελον πεισθῆ νὰ ἀναλάβωσι. Καὶ ὅμως τοιοῦτόν τι ἐγένετο ἐπράτως ἐν τῷ Ζωολογικῷ κήπῳ τῆς Φιλαδελφίας ἐπὶ τίγρεως βασιλικῆς τῆς Βεγγάλης, ἧς οἱ ὄνυχες εἰσήρχοντο ἐντὸς τῆς σαρκὸς αὐτῆς καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ περιπατήσῃ εὐκόλως, κατατρυχομένη ταυτοχρόνως ὑπὸ δεινῶν ἀλγηδόνων καὶ ἔχουσα συμπτώματα τετάνου. Ἀτρόμητός τις λεοντοδάμας ἐπεχείρησε τὴν θεραπείαν τῆς ἀσθενοῦς, ἥτις σημειωτέον ὅτι ἦτο ἀγριωτάτη καὶ πρὸ ἔτους εἶχε θανατώσει τὴν σύντροφόν της φαγοῦσα τὸν ἕνα τῶν ποδῶν αὐτῆς.

Ἐπὶ τῶν σιδηρῶν κιγκλίδων τοῦ κλωβοῦ ἔδεσαν στερεῶς πέντε ἰσχυρὰ σχοινία λήγοντα εἰς συρτοθηλειὰν καὶ σχοινίον τι ἀσφαλείας, δι' οὗ ἠδύνατό τις νὰ σφίγξῃ ἢ νὰ χαλαρώσῃ τὰς θηλειὰς κατὰ βούλησιν. Κατορθώσαντες νὰ περιζώσωσι τὸ θηρίον καὶ νὰ το προσδέσωσιν ἐπὶ τῶν κιγκλίδων, ἔδεσαν ἔπειτα τοὺς πόδας αὐτοῦ τοὺς ἐμπροσθίους τὸν ἕνα μετὰ τὸν ἄλλον. Ἡ τίγρις πρῶτον μὲν μετὰ ὑπομονῆς ὑποβληθεῖσα εἰς τὰς προκατκρατικὰς ταύτας ἐργασίας, ἤρξατο μετ' οὐ πολὺ ἀνθισταμένη μετὰ μανίας, καὶ δεινὸν ὠρυομένη. Ὁ δὲ χειρουργὸς χωρὶς τὸ παράπαν νὰ πτοηθῇ εἰσῆλθεν εἰς τὸν κλωβὸν καὶ ἔδεσε στερεῶς τοὺς δύο ὀπισθίους πόδας ὡς καὶ τοὺς ἐμπροσθίους. Παραχρῆμα δὲ ἤρξατο τῆς ἐγχειρήσεως καὶ ἀπέκοψε πάντας κατὰ σειρὰν τοὺς ὄνυχας ἐπιπάσσων τὴν πληγὴν διὰ στυπτηρίας καὶ ἀλείφων ἔπειτα αὐτὴν διὰ τερεβενθίνης. Ἡ ἐγχείρησις τῶν ἐμπροσθίων ποδῶν ἦτο τὰ μάλιστα δύσκολος, διότι ὁ χειρουργὸς ἦτο πολὺ πλησίον τῶν φοβερῶν ὀδόντων τοῦ θηρίου.

Μετὰ τὸ πέρας τῆς ἐγχειρήσεως δαθέντος σημείου πάντα τὰ σχοινία ἐσύρθησαν διὰ μιᾶς καὶ ἡ τίγρις ἀνέστη μετὰ σφοδρότητος. Ἐκ τοῦ τρόπου δὲ δι' οὗ ἐβάδιζεν ἐν τῷ κλωβῷ, ἐφάνη ὅτι τὰ μέγιστα ἀνεκουφίσθη.

Εἴκοσι λεπτὰ τῆς ὥρας διήρκεσεν ἡ ἐγχείρησις. Ἐπειδὴ δὲ οἱ ὄνυχες θὰ αὐξηθῶσι μετ' οὐ πολύ, λαμβάνοντες κακὴν ἀναμφιβόλως διεύθυνσιν, θὰ γείνῃ ἀνάγκη καὶ δευτέρας ἐγχειρήσεως ἵνα περικοπῶσιν οἱ ὄνυχες καὶ λάβωσι τὴν ὀρθὴν διεύθυνσιν. Κ**

Τὸ μικρότατον ἀτμοκίνητον τοῦ κόσμου εἶνε τὸ πρὸ μικροῦ ἐν Fordham, τῆς Ἀμερικῆς, ὑπὸ τοῦ κ. J. Davidson ναυπηγηθέν. Ἔχει μῆκος 4 μέτρων καὶ πλάτος 0,75.

ΑΘΗΝΑΪΚΑΙ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

Α'

ΤΗ ΚΥΡΙΑ Χ·· — ΕΙΣ ΦΛΩΡΕΝΤΙΑΝ.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 23 Μαΐου 1879.

Ἀγαπητή μου φίλη,

Ὅτε πρὸ ἑνὸς μηνὸς ἀπεχωρίσθημεν ἐπὶ τοῦ *Πανόρμου*, καὶ σὺ μὲν—εὐτυχὴς θνητή!—ἀπήρχεσο διὰ τῆς Ἰταλίας εἰς τὰς θαλερὰς ὄχθας τῆς λίμνης τοῦ Κόμου, ἐγὼ δὲ ἡ ταλαίπωρος ἐπέστρεφον εἰς τὴν κονιορτὸν τῶν Ἀθηνῶν διὰ τοῦ κονιορτοῦ τῆς ὁδοῦ Πειραιῶς, εἶχες τὴν ἰδιοτροπίαν νὰ μοῦ ζητήσῃς τακτικὴν ἐξ Ἀθηνῶν ἀλληλογραφίαν, καὶ εἶχα τὴν ἀνοησίαν νὰ σοῦ τὴν ὑποσχεθῶ. Δὲν σὲ ἤρκει ὅτι ἀπήλαυσες ἐπὶ δύο μῆνας τὰ κάλλη τῆς πρωτευούσης μας, δὲν σὲ ἤρκει ὅτι ἀνεῤῥιχήθης εἰς τὴν Ἀκρόπολιν, καὶ ἐξέδραμες πρὸς ἀνάπαυσιν τῆς ἀρχαιολογικῆς σου συνειδήσεως εἰς Ἐλευσῖνα, καὶ ἐπεσκέφθης τὰς Μυκηναίας ἀρχαιότητας ἐν τῷ Πολυτεχνείῳ, καὶ εἶδες τὴν Πεντέλην καὶ τὸν Μαραθῶνα, καὶ ἐμαγεύθης τέλος πάντων ὅσον εἶνε τακτικὸν καὶ πρόσηκον νὰ μαγευθῇ μὲ τὰς Ἀθήνας πᾶς ὁ κατὰ πρῶτον αὐτὰς ἐπισκεπτόμενος· δὲν σὲ ἤρκεσαν αἱ ὡραῖαι ἐντυπώσεις καὶ ὁ πατριωτικὸς ἐνθουσιασμός, ἅτινα παρελάμβανες ἐφόδιον τοῦ τριημέρου θαλασσίου ταξειδίου σου· ἤθελες καὶ ἐξακολούθησιν τοῦ διμήνου ἀθηναϊκοῦ σου μυθιστορήματος, καὶ τὴν ἐξακολούθησιν αὐτὴν τὴν ἐζήτησες παρ' ἐμοῦ. Ἐγὼ δὲ ἡ μωρὰ—διότι τί ἄλλο ἢ μωρία εἶνε νὰ ὑπόσχεταί τις ὅ,τι δὲν δύναται νὰ ἐκτελέσῃ ;—ἐγὼ ἡ μωρὰ τόσον ὑπερηφανεύθην διὰ τὴν προτίμησιν, καὶ τόσον συνεκινήθην ἀπὸ τὸ διαυγὲς δάκρυ, τὸ ὁποῖον ἐκρέματο εἰς τὰς τοξοειδεῖς σου βλεφαρίδας, ὥστε ἔσπευσα νὰ σοῦ ὑποσχεθῶ μὲ στρογγύλον τὸ στόμα. Ἐκολάκευσε, βλέπεις, ἡ πρότασίς σου καὶ τὸ χρόνιον νόσημα τοῦ φιλαθηναϊσμοῦ μου, καὶ ἔδραξα προθύμη τὴν εὐκαιρίαν νὰ ὁμιλῶ καθ' ἑβδομάδα,—καθ' ἑβδομάδα! τώρα τὸ συλλογίζομαι, καὶ φρίττω!—περὶ τῶν Ἀθηνῶν μου καὶ τῶν Ἀθηναίων μου, περὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου καὶ τοῦ Ἄντρου τῶν Νυμφῶν, περὶ τῶν Στηλῶν (ἢ στύλων ; ὡς προσεπάθει, νομίζω, νὰ σὲ διδάξῃ ἀρχαιολόγος τις) τοῦ Ὀλυμπίου Διός, περὶ τοῦ Φαλήρου, καὶ τῆς ὁδοῦ Πατησίων.

Τί τὰ θέλεις ὅμως! Μόλις σ' ἀπεχωρίσθην, κ' ἐνόησα πάραυτα πόσον δίκαιον ἔχει ἡ γαλλικὴ παροιμία : promettre et tenir sont deux. Ἐσυλλογίσθην τί σοῦ ὑπεσχέθην καὶ ἀνετριχίασα—ὄχι, δὲν ἀνετριχίασα—εἶνε ποιητικὴ ὑπερβολὴ—ἔφριξα μόνον, καὶ—τὸ πεζότερον— . . . μετενόησα. Ναί, ἀγαπητή μου! μετενόησα. Δὲν ἐντρέπομαι, βλέπεις, νὰ τὸ εἴπω, ἀφοῦ δὲν ἐντράπην νὰ τὸ κάμω. Καὶ δὲν ἠρκέσθην μόνον εἰς αὐτό· ἤλπισα συγχρόνως, ὅτι θὰ ἐλησμόνεις καὶ σὺ τὴν κατηραμένην ἐκείνην ὑπόσχεσιν, τὴν ὁποίαν ὑπὸ τὸ κράτος τρυφερᾶς συγκινήσεως εἶ-

γες ζητήσει καὶ λάβει παρ' ἐμοῦ, καὶ ὅτι τοιουτοτρόπως τὸ ἔγκλημα τῆς μετανοίας μου ἤθελεν ἐξαλείψει ἡ ἐλεημοσύνη τῆς λήθης σου. Τόσον δὲ μεγάλη ἦτο ἡ ἐλπίς μου, ὥστε ἀφῆκα, ὡς εἴδες, νὰ παρέλθῃ ὁλόκληρος μήν ἀπὸ τῆς ἀναχωρήσεώς σου, χωρὶς νὰ λάβω εἰς χεῖρας τὸν κάλαμον, ὡς λέγουν οἱ συγγραφεῖς, χωρὶς οὐδ' ἡ ἐλαχίστη τύψις συνειδήσεως νὰ παράξῃ τὴν ὀκνηρίαν μου. Ποῦ νὰ ὑποθέσω, ὅτι ἡ τύψις τῆς συνειδήσεώς μου θὰ μ' ἤρχετο ἐν πρωΐ σφραγισμένη ἐντὸς ἐπιστολῆς σου! Θεέ μου, τί ἐπιστολὴ εἶνε αὐτή! Σὺ εἶσαι, ἢ δὲν εἶσαι σύ; Ὄχι, σὺ εἶσαι, σὺ ἡ ἰδία, ἀλλ' ἔχεις βεβαίως τὰ νεῦρά σου. Φιλαθηναϊσμοῦ παροξυσμὸς κατέλαβε, βλέπω, καὶ σέ, καὶ ὁ παροξυσμὸς αὐτὸς ἐξερράγη κατὰ τῆς κεφαλῆς μου. Ἐνθυμεῖσαι, λέγεις, τὰς Ἀθήνας, καί . . . στενάζεις!—Κύριε ἐλέησον! —καὶ δὲν δύνασαι νὰ ἐννοήσῃς τὴν ἀμέλειάν μου, καὶ δὲν δύνασαι νὰ συγχωρήσῃς . . . καί . . .— δὲν σὲ ἀντιγράφω· ἀρκεῖ ὅτι σὲ ἀνέγνωσα.

Ἐπιμένεις λοιπὸν καὶ καλά; τὸ θέλεις; Nous le voulons! ὡς ἔλεγεν ὁ χαριέστατος Fréderic εἰς τὴν *Κόρην* τοῦ *Σωτάγματος*. Ἐπιθυμεῖς—τί ποιητικαὶ ἐπιθυμίαι σὲ κατέλαβον—νὰ ἀναπνέῃς ὀλίγην αὔραν ἀττικὴν διὰ τῶν ἐπιστολῶν μου, καὶ νομίζεις, λέγεις, ὅτι θ' ἀνευρίσκῃς εἰς αὐτὰς τὸ ἄρωμα τοῦ θύμου τῶν πεδιάδων μας. Πτωχή μου φίλη! καὶ ποῦ νὰ ἤξευρες! Δὲν ἤνθησεν ἀκόμη τὸ θυμάρι τῶν Ἀθηνῶν! τὸ φαντάζεσαι; Ὁ Μάϊός μας, βαρυνθείς, φαίνεται ν' ἀκούῃ τὰς ὕβρεις τῶν Ἀθηναίων διὰ τὸν καύσωνά του, μὴ θέλων νὰ καλῆται πλέον *θέρος*, ἀπεφάσισεν ἐφέτος νὰ ὀνομασθῇ χειμών, καὶ τὸ κατώρθωσεν. Ἐντράπη μὲν νὰ φέρῃ καὶ εἰς ἡμᾶς χιόνας, ὡς ἔφερεν εἰς τοὺς Τριπολίτας, ἀλλὰ μᾶς ἔφερεν ὅμως ψῦχος καὶ βορρᾶν καὶ βροχάς, κρυολογήματα καὶ βῆχα καὶ πταρμούς. Ἐννοεῖς τί ἤκουσεν ὁ φίλος ὑπὸ τὴν νέαν του αὐτὴν μορφήν! Οὐδὲ μία κἂν ἀηδὼν εὑρέθη νὰ χαιρετίσῃ τὴν ἄφιξίν του, ἐκ τῶν ἀπείρων δὲ συνήθως θιασωτῶν του, οἵτινες ἐξεύρετον εἰς τοὺς κήπους πρὸς χάριν του, ὀλίγιστοι μόλις εἶχον ἐφέτος τὸ θάρρος νὰ ξενυκτήσωσιν εἰς τὰ περὶ τὴν πόλιν ζυθοπωλεῖα, χάριν τοῦ . . . ζύθου. Ποιητὴς οὐδεὶς ἐτόλμησε νὰ τὸν προσφωνήσῃ ἐφέτος;—οὐδ' αὐτὸς ὁ κ. Ματαράγκας—, εἰς δὲ μόνον, σατυρικὸς καὶ αὐτός, τὸν ἔψαλεν ὅπως τοῦ ἤξιζε.

Ὦ Μάϊ,
τοῦ εἶπε,
's τὸ θειόσου, ἄφησε,
νεροποντιαῖς καὶ κλάψα'
πάψε κ' ἐθαρεθήκαμε,
κάμε καὶ λίγη κάψα!
Τὴν ὥρα δὲν ἐβλέπαμε
νάρθῃς, γιὰ νὰ μπορέσουμε
τοῦλάχιστον τὰ φοῦχά μας
τὰ ἄλλα νὰ φορέσουμε.
Ἀλλὰ καὶ σὺ κλαψούμηνας
ἀπ' ὅ,τι βλέπω γίνεσαι.
Μὰ ταῖς μοσκαῖς καὶ τῶνθῃ σου
γιὰ Μάϊς δὲν μοῦ φαίνεσαι!

Ἀγνοῶ ἂν οἱ ἐξορκισμοὶ τοῦ κ. Ἀβλίχου ἐπτόησαν τὸν χειμερινόν μας Μάϊον, ἢ ἂν συνεκίνησεν αὐτὸν ἡ περίφρων σιγὴ τῶν λοιπῶν βάρδων τοῦ ἑλληνικοῦ Παρνασσοῦ. Τὸ βέβαιον εἶνε ὅτι πρό τινων ἡμερῶν ἤλλαξε πάλιν γνώμην, καὶ ἔγεινεν ὅ,τι ἦτο πάντοτε, τουτέστι θέρους καὶ καύσωνος μήν. Ἐννοεῖς, ὅτι ἡμεῖς καὶ πάλιν παραπονούμεθα διὰ τὸν καύσωνα, ὅπως παραπονούμεθα πρὸ μιᾶς ἑβδομάδος διὰ τὸ ψῦχος. Ἀλλ' ὁ Μάϊος δὲν ἔχει βεβαίως σκοπὸν νὰ μεταβληθῇ εἰς φοῦρνον τοῦ Νασρεδὶν-Χότζα, διὰ νὰ εὐχαριστήσῃ τὰς ἰδιοτροπίας μας, καὶ θὰ ψηθῶμεν ἑπομένως τακτικά, ὡς πάντοτε, ἀκούοντες τὴν ἡμέραν τοὺς τέττιγας καὶ τὴν ἑσπέραν τὰς γαλίδας τραγῳδιστρίας τοῦ Φαλήρου ἢ τὸν Νικηφόρον καὶ Ἀλεξιάδην τῶν ἰλυσίων θεάτρων. Αὐτὰ ὅλα τὰ ζηλεύεις σύ, καὶ θὰ τὰ ποθῇς βεβαίως ἐντὸς ὀλίγου ἀπὸ τῆς *Ὡραίας Νήσου* τῆς λίμνης σου. Μὴ ἀπελπίζεσαι ὅμως, κ' ἐγὼ σὲ στέλλω προσεχῶς ἕνα ἀθηναῖον τέττιγα, ἵνα παρηγορῇς, διὰ τῆς θέας του κἂν, τὰς ὥρας τῆς ἀνίας σου.

Τί ἄλλο νὰ σοῦ γράψω; Ἀ! ἔχω ἐν νέον, πένθιμον ὅμως καὶ βαρύ, τὸ ὁποῖον θὰ θολώσῃ βεβαίως τοὺς ὀφθαλμούς σου, καὶ θὰ συστείλῃ τὴν καρδίαν σου. Ὁ Ἐπαμεινώνδας Δελιγεώργης ἀπέθανεν! Ὁ νέος ἔτι καὶ ἀκμαῖος πολιτικὸς ἀνήρ, ὁ γλυκὺς καὶ ἀπτόητος ῥήτωρ, ὁ ἄκαμπτος καὶ γρηγὸς κυβερνήτης, ἀνηρπάγη ἐντὸς τεσσάρων ἡμερῶν ὑπὸ νόσου ὀξείας, ἥτις καὶ ἄλλοτε, πρὸ δώδεκα ἐτῶν, τὸν εἶχεν ἐπιβουλευθῆ, καθ' ἃς ὅμως δὲν κατώρθωσε νὰ παλαίσῃ ἐκ δευτέρου τὸ ἐξαντλημένον σῶμα τοῦ ἀτυχοῦς τέκνου τοῦ Μεσολογγίου. Τέσσαρες ἡμέραι ἀγωνίας, καθ' ἃς συνηγωνία μετ' αὐτοῦ ὁλόκληρος ἡ πόλις τῶν Ἀθηνῶν, ἤρκεσαν νὰ νεκρώσωσι τὴν μελίῤῥυτον ἐκείνην γλῶσσαν, ἥτις τοσάκις εἶχε γοητεύσει τὰ ἀκροατήρια τῆς Βουλῆς. Ἐνθυμεῖσαι ὅτε πρὸ τεσσάρων ἐτῶν συνωθούμεναι καὶ αἱ δύο διὰ τῆς στενῆς κλιμακος, κατωρθώσαμεν μετὰ κόπου πολλοῦ νὰ εὕρωμεν θέσιν ἐντὸς τοῦ μικροῦ ἀκροατηρίου τῶν κυριῶν, καὶ προσμένουσαι ἀνυπομόνως νὰ τὸν ἀκούσωμεν, ἐκινοῦμεν τὰ ῥιπίδιά μας ὡς ἀνεμιστικαὶ μηχαναί, ἵνα μὴ λιποθυμήσωμεν ἐκ τοῦ καύσωνος καὶ τῆς στενοχωρίας; «Ὁ Δελιγεώργης θὰ ὁμιλήσῃ! Θὰ ὁμιλήσῃ ὁ Δελιγεώργης» ἐψιθυρίζον πέριξ ἡμῶν τὰ πυκνὰ ἀκροατήρια, καὶ μετ' ὀλίγον ἀληθῶς τὸν εἴδομεν ἐγκαταλείποντα τὴν θέσιν αὐτοῦ καὶ ἀναβαίνοντα εἰς τὸ βῆμα. Ἐνθυμεῖσαι, ποία βαθεῖα σιωπὴ ἔκλεισεν εὐθὺς τὰ αὐχὶ συνήθως σιωπηλὰ στόματα τῶν βουλευτῶν καὶ ἀκροατῶν· ἐνθυμεῖσαι, πῶς εἰσώρμησαν αἴρνης διὰ μιᾶς εἰς τὰς κενὰς των ἕδρας οἱ ἀπόντες, ἐχθροί του καὶ φίλοι του, καὶ κατέλαβον ἐν ἡσυχίᾳ τὰς θέσεις των, καὶ ὤπλισαν τὰ ὦτά των διὰ τῶν χειρῶν των, ἵνα μὴ χάσωσι μίαν του συλλαβήν. Δὲν εἶχον δίκαιον; Τὸ κατ' ἐμέ, οὐδέποτε θὰ λησμονήσω τὴν στιγμὴν ἐκείνην, τὴν ὁποίαν οὐδὲ σύ, εἶμαι βεβαία, ἐλησμόνησες. Τὸ ὑπερήφανον ἐκεῖνο παράστημα, ἡ εὐγενὴς μορφή, ἡ σεμνὴ ἀναβολή, τὸ ἐγκρατὲς καὶ μεμετρημένον τῶν κινήσεων, τὸ ἱλαρὸν καὶ ἀτάραχον βλέμμα τοῦ ῥήτορος μὲ ἐγοήτευσαν ἀληθῶς, πρὶν ἢ ἔτι οὗτος ἀνοίξῃ τὰ χείλη του. Καὶ ὅμως, ποία ἔτι μὲ ἀνέμενε γοητεία, ὅταν ἤνοιξεν ἐκεῖνος τὸ στόμα! Δὲν ἦτο, ἔλεγες, φωνὴ ἐκείνη, ἀλλὰ γλυκεία τις καὶ μυστηριώδης ἀπήχησις κώδωνος κρυσταλλίνου, μαγεύουσα τὴν ἀκοήν, καὶ κρατοῦσα ὑπὸ διακρέστι καὶ ἀκατα-μάχητον θέλγητρον τὸν ἀκροατήν. Οὐδέποτε ἤκουσα γλυκυτέραν ἀνθρώπου φωνήν, σπανίως δὲ καὶ ἤχου οἱουδήποτε κλαγγήν, ἥτις νὰ ἔχῃ τοσαύτην τὴν μυστηριώδη της γοητείαν. Μετὰ τὰς πρώτας του λέξεις δὲν ἐνοῦσι πλέον τί ἔλεγε, διότι—σοῦ ἐξωμολογοῦμαι τὸ πάθημά μου;—δὲν ἐπρόσεχον πλέον εἰς τὴν ἔννοιαν τῶν λεγομένων· μὲ ἤρκει ἡ διαρκὴς ἐκείνη μουσική, ἣν ἀπλήστως κατέπινον οὕτως εἰπεῖν τὰ ὦτά μου, μὲ ἤρκει ἡ μελῳδία ἐκείνη τοῦ λόγου, ἡ ἁρμονία τῆς φράσεως, ἡ οὐδέποτε προσκόπτουσα, ὁ ῥυθμὸς ἐκεῖνος, ὅστις ἐνετείνετο καὶ ἐχαλαροῦτο, παλλόμενος ὡς βαρβίτου χορδὴ ὑπὸ τόξου ἀριστοτέχνου, τὸ μυστηριῶδες ἐκεῖνο μέλος, ὅπερ ἐξέπνεεν ἡρέμα εἰς τὸ τέλος τῆς φράσεως, ὡς ὁ ἐπὶ τῆς λείας ἄμμου ἐκπνέων φλοῖσβος τοῦ κύματος. Ἐκλεισα, ἐνθυμοῦμαι, τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ ἤκουον, καὶ ἤκουον, καὶ μ' ἐφάνη ὅτι ἀπὸ γλυκὺ ἐξύπνησα ὄνειρον, ὅτε μ' ἐπρότεινες ν' ἀναχωρήσωμεν, διότι ὁ Δελιγεώργης εἶχε καταβῆ ἀπὸ τὸ βῆμα. Τὰ ἐνθυμεῖσαι ὅλ' αὐτά; Τὰ ἐνθυμεῖσαι βεβαίως, διότι πολλάκις κατόπιν μ' ἐπερίπαιξες διὰ τὸ πάθημά μου ἐκεῖνο, τὸ λίαν ποιητικόν, ὡς τὸ ἀπεκάλεσες. Ἀλλοίμονον! δὲν θὰ τὸ πάθω πλέον αὐτὸ τὸ πάθημα, διότι θ' ἀργήσῃ πολὺ νὰ ἀποκτήσῃ ἄλλον Δελιγεώργην τὸ βῆμα τῆς βουλῆς! Πόσον βαθέως συνησθάνθη τὴν ἀπώλειάν του ὁ λαὸς τῶν Ἀθηνῶν! Εἴδες, φίλη μου, πένθος ἀληθινὸν καὶ ἐγκάρδιον εἰκονισμένον εἰς ὅλων τὰς μορφάς· εἶδον τὰς θύρας καὶ τὰ παράθυρα τῶν ἐμπορικῶν καταστημάτων περιβεβλημένας μελανὰ παραπετάσματα· εἶδον τριάκοντα στεφάνους ἀποτεθειμένους ἐπὶ τοῦ φερέτρου του· εἶδον δάκρυα ἀνεπίπλαστα σταλάζοντα ἐπὶ τοῦ ψυχροῦ του μετώπου!

Κλείω βαρύθυμος τὴν ἐπιστολήν μου, ἥτις καὶ εἰς σὲ βεβαίως βαρυθυμίαν θέλει προξενήσει. Ἀλλ' ἦτο δυνατὸν νὰ σοῦ γράψω, καὶ ν' ἀποσιωπήσω τὸ φοβερὸν αὐτὸ δυστύχημα, τὸ ὁποῖον ἀπωρφάνισεν ὄχι μόνον μίαν οἰκογένειαν, ἀλλ' ἔθνος ὁλόκληρον;

Εὐχήσου νὰ ἦμαι φαιδροτέρα τὴν ἐρχομένην ἑβδομάδα, καὶ μὴ μὲ μαλώσῃς πλέον, διότι βλέπεις πῶς σὲ τιμωρῶ· ἀντὶ ἐπιστολῆς, σοῦ γράφω. . . σωστὸν σύγγραμμα.

Σοφία

Ἐνθυμαι καὶ σκέψεις ἤθικαὶ τοῦ δουκὸς

ΔΕ-ΛΑ-ΡΟΣΦΟΥΚΩ

[Μετάφρασις Π. Ζωχίου.]

174.

Μάλλον πρὸς ἀνακούφισιν τῶν παρόντων δεινῶν συμφέρει νὰ προσηλώσῃ τὸν νοῦν αὐτοῦ ὁ ἄνθρωπος, ἢ πρὸς ἀνακάλυψιν τῶν ἐν τῷ μέλλοντι ἐνδεχομένων.

175.

Ἡ εὐστάθεια ἐν τῷ ἔρωτι, διηνεκὴς εἶναι ἀστασία· διότι τοῦ ἀνθρώπου ἡ καρδία σήμερον μὲν προσκολλᾶται εἰς τοῦτο τοῦ ἀγαπωμένου προσώπου τὸ προτέρημα, αὔριον δὲ εἰς ἐκεῖνο. Ἄλλοτε δὲ ἄλλο προτιμᾷ· καὶ διὰ τοῦτο ἡ λεγομένη εὐστάθεια ἀστασία τις εἶναι, ἀναφερομένη ὅμως καὶ περιοριζομένη εἰς ἓν μόνον καὶ τὸ αὐτὸ πρόσωπον.

176.

Δύο ὑπάρχουσιν εἴδη εὐσταθείας ἐρωτικῆς. Καὶ τὸ μὲν προέρχεται ἐκ τῆς ἀκαταπαύστου ἀνευρέσεως ἐν τῷ ἀγαπωμένῳ προσώπῳ νέων ἀφορμῶν ἀγάπης, τὸ δὲ εἶναι τέκνον τῆς ἡμετέρας φιλοτιμίας, ἥτις ἀναγκάζει ἡμᾶς νὰ δείξωμεν ὅτι εἴμεθα εὐσταθεῖς.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Δικηγόρος δυσειδέστατος ὑπερήσπιζεν ὑπόθεσίν τινα περὶ διαζυγίου. Παραφερόμενος δὲ ἐν τῇ ὁρμῇ τῆς ἀγορεύσεώς του, ἐκακολόγει δεινῶς τὸν ἄνδρα τῆς πελάτιδός του, λησμονῶν καὶ τοὺς κοινοτάτους κανόνας τῆς εὐπρεπείας, ὥστε ὁ πρόεδρος πολλάκις ἐπεχείρησε νὰ τὸν ἐπαναφέρῃ εἰς τὴν τάξιν. Τέλος δὲ ὁ δικηγόρος ἐξετόξευσε τὴν σκληρὰν πως ταύτην φράσιν· α'Ἡ εὐμορφία, τὸ εἰξεύρω, κύριοι, δὲν εἶνε τὸ μόνον συστατικὸν τῆς εὐτυχίας· πᾶς ἄνθρωπος εἶν' ἐλεύθερος νὰ εἶνε ἄσχημος, ἀλλ' ὑπάρχουσι καὶ ὅρια τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ σέβεται τις. Λοιπόν, κύριοι, τὰ ὅρια ταῦτα ὁ κ. Κ** τὰ ὑπερέβη κατὰ φοβερὸν τρόπον. . . Δὲν πιστεύω νὰ ὑπάρχῃ ἐπὶ γῆς ἄνθρωπος ἀσχημότερος τοῦ κ. Κ**. . .

— Δικηγόρε, ὑπέλαβεν ὁ πρόεδρος, λησμονεῖτε! . . .»

Πάντες ἀνεκάγχασαν καὶ πρῶτος πάντων ὁ δικηγόρος αὐτός.

***

Ὑπερεπαινῶν τις νέον εὐήθη ἐπανελάμβανε συνεχῶς:

— Μὰ σοῦ ἔχει ἕνα πνεῦμα ὁ πειρασμός, μὰ τί πνεῦμα, πολὺ πνεῦμα.

— Τὸ πιστεύω, ὑπέλαβε κυρία τις, πρέπει μάλιστα νὰ ἔχῃ πολὺ καὶ πολύ, διότι ποτὲ δὲν κάμνει χρῆσιν αὐτοῦ, ὥστε νὰ το δαπανᾷ.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*** Πρὶν ἤ τις ἀπαγγείλῃ εὐφυολογίαν, πρέπει προηγουμένως νὰ σκεφθῇ κατὰ πόσον αὕτη δύναται νὰ εἶνε εὐπρόσδεκτος εἰς ἕκαστον τῶν παρεστώτων.

*** Ἡ πολυτέλεια εἶνε πρᾶγμα ὅλως σχετικόν· ἀνάκτορον βασιλέως δύναται νὰ εἶνε ἁπλούστατον καὶ καλύβη ποιμένος πολυτελεστάτη.

*** Τὸ μάτι τοῦ νοικοκύρη τρέφει τὸ ἄλογον. (Ἰσπ. παροιμία)

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Παράξενος ἀσφαλιστικὴ ἑταιρία ἱδρύθη κατ' αὐτὰς ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ.

Ἅμα γεννωμένου τοῦ παιδίου προκαταβάλλουσιν οἱ γονεῖς αὐτοῦ χρηματικήν τινα ποσότητα, καὶ ἐὰν προσδληθῇ ὑπὸ εὐλογίας, ἐπειδὴ εἶνε ἀδύνατον νὰ δώσωσιν ἄλλο πρόσωπον ἀντὶ τοῦ ὑπὸ τῆς νόσου ἀφανισθέντος, γίνεται ὅπως ἐν ταῖς πυροπληθείσαις οἰκίαις, δίδονται δῆλον ὅτι χρηματικαὶ ἀποζημιώσεις ἀναλόγως τῶν ἐλπίδων ἃς εἶχον περὶ τῆς ἀφανισθείσης εὐμορφίας τοῦ παιδίου.

Παράξενον ὄντως τὸ πρᾶγμα, ἀλλὰ ὅπως δήποτε εἶνε πρακτικώτατον καὶ ἀμερικανικώτατον.

Κατ' αὐτὰς ἐγκαινίζεται ἡ πρώτη τηλεγραφικὴ γραμμὴ ἐν Θιέν-Τσὶν τῆς Σινικῆς ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τῶν Ἄγγλων ἔχουσα μῆκος 40 ἀγγλικῶν μιλίων, ἑκάστου ἀγγλικοῦ μιλίου ἰσοδυναμοῦντος πρὸς 1609 μέτρα.

Ἐκ Ἀναγνώστου.

ΥΓΙΕΙΝΗ

Δηλητηριάσεις διὰ τῶν τεχνητῶν ἀνθέων.

Τὸ λαμπρὸν ἐρυθρὸν χρῶμα ὅπερ ὁ συρμὸς τὸ ἔτος τοῦτο ὥρισεν ὡς χρῶμα τῶν ἀνθέων τῶν κοσμούντων τοὺς γυναικείους πίλους, παράγεται ἐκ τῆς ἐρυθροσύνης, ὡς ὠνόμασαν μίαν τῶν περιεργοτάτων οὐσιῶν τῶν ἄρτι ἐξαχθεισῶν ἐκ τῆς πίσσης.

Καὶ ἡ μὲν ἐρυθροσύνη εἶνε ἀβλαβής, ἀλλ' οἱ ἀνθοποιοὶ δὲν μεταχειρίζονται αὐτὴν ἐν καθαρᾷ καταστάσει, προτιμῶντες νὰ ἐμβαπτίζωσι τὰ πέταλα τῶν ἀνθέων ἐν πηκτῷ τινι μίγματι ὅπερ ἀγοράζουσιν ἕτοιμον καὶ οὗ ἡ κατασκευὴ εἶνε μυστική. Ἐκ τῶν ἀνθέων τῶν οὕτω χρωματιζομένων, ἐξατμίζονται κατὰ τὴν ὥραν τῆς κατασκευῆς νέφη κόνεως ἐρυθρᾶς λεπτεπιλέπτου, προξενούσης εἰς τοὺς ἐργάτας κοψίματα παρεμφερῆ πρὸς τοὺς ἐκ τοῦ μολύβδου κωλικοπόνους. Ἡ ἐπὶ τῆς ὑγιείας γαλλικὴ ἐπιτροπὴ ἀναλύσασα τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος μίγμα ἀνεκάλυψεν ὅτι ἡ οὐσία αὕτη οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ ἅλας μολύβδου ἐν ᾧ ἡ ἐρυθροσύνη ἐπέχει τόπον ὀξέος. Ἐκ τούτου δὲ εὐκόλως ἐξηγεῖται τὸ πρᾶγμα.

Τὰ ἄνθη δὲ ταῦτα εἶνε ἐπιβλαβῆ οὐ μόνον εἰς τοὺς κατασκευάζοντας αὐτά, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς κυρίας τὰς ποιουμένας χρῆσιν αὐτῶν. Ὁ μόλυβδος εἶνε τὸ φοβερώτατον τῶν μεταλλικῶν δηλητηρίων, διότι ἡ βιομηχανία ποιεῖται χρῆσιν αὐτοῦ ποικιλωτάτην καὶ πλείστην ὅσην, καὶ διότι τὰ ἀποτελέσματα αὐτοῦ ἀναφαίνονται βραδέως καὶ κατ' ὀλίγον, ὥστε δὲν εἶν' εὔκολον νὰ τὰ ἀνακαλύψῃ τις ἐν καιρῷ καὶ νὰ μαντεύσῃ τὴν αἰτίαν αὐτῶν.

Τὸ πρᾶγμα ἐγένετο γνωστὸν καὶ εἰς τὴν Ἀστυνομίαν, ἵνα ἀπαγορεύσῃ τὴν χρῆσιν τῆς ἐρυθροσύνης καὶ τοῦ μολύβδου εἰς χρωματισμὸν τῶν ἀνθέων. Ὁπωσδήποτε πρὶν ἢ ποιήσῃ τοῦτο ἡ Ἀστυνομία καλὸν εἶνε καὶ φρόνιμον νὰ μὴ μεταχειρίζωνται αἱ κυρίαι τὰ ἐπιβλαβῆ ταῦτα κοσμήματα.

**

ΣΥΝΤΑΓΑΙ ΩΦΕΛΙΜΟΙ

2.

Ἀντιφάρμακον κατὰ τῆς ὀδονταλγίας.

Ζήτησον ἐκ φαρμακείου τὸ ἑξῆς μίγμα:

Teinture de benjoin	(Βάμμα Βενζόης	)6 gr.
Teinture d'iode	(» ἰωδίου	)1 »
Tannin	(Ταννίνη	)0,50
Chloroforme	(Χλωροφόρμιον	)1 »
Chlorydrate de morphine	(Χλωριυδρικὴ μορφίνη	)0,05

Βόθισον ὀλίγον βαμβάκιον ἐντὸς τοῦ βευστοῦ τούτου καὶ θέσε το ἐπὶ τοῦ πάσχοντος ὀδόντος. Ἐπανάλαβε ὅς καὶ τρὶς τὴν χρῆσιν αὐτοῦ, ἐν περιπτώσει ἀτελοῦς ἀποτελέσματος. Σπανιώτατον ἐν τούτοις νὰ μὴ ἀρκέσῃ μία μόνη χρῆσις.

GABRIOL.

Ἰατρὸς Ἀστρατ. Νοσοκομείων.

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Τίς δρέψας ἄνθη δὲν ἐπεθύμησε καὶ νὰ τὰ διατηρήσῃ ἀκμαῖα καὶ δροσερὰ ὅσον τὸ δυνατὸν πλείονα χρόνον; Χάριν τῶν φιλανθῶν ἀναγνωστριῶν τῆς *Ἑστίας* παρέχομεν τὰς ἑπομένας ὁδηγίας.

Καὶ πρῶτον μὲν δρέπουσα ἄνθη μὴ τὰ ἀποσπάσῃς βιαίως μηδὲ κόψῃς διὰ ψαλίδος, ἀλλὰ διὰ μαχαιριδίου, ὅσον οἷόν τε ἄριστα ἠκονημένου. Θὲς ἔπειτα αὐτὰ ἐν ὕδατι καθαρῷ, φροντίζουσα νὰ ἀνανεοῖς τὸ ὕδωρ καθ' ἑκάστην, κόπτουσα ὀλίγον τὴν ἄκραν τοῦ καυλοῦ.

Ἡ ἀνθοδέσμη δὲν πρέπει νὰ μένῃ ἐκτεθειμένη οὔτε εἰς τὸ ἄπλετον φῶς τῶν ἀκτίνων τοῦ ἡλίου, οὔτε εἰς τὸ ζωηρὸν φῶς λυχνίας, διὰ τοῦτο ὀφείλομεν τὴν νύκτα νὰ καλύπτωμεν τὴν ἀνθοδέσμην δι' ἐφημερίδος.

Τὸ θέρος ὀφείλομεν νὰ δρέπωμεν τὰ ἄνθη τὴν πρωΐαν, ἐν ᾧ εἶν' ἔτι κεκαλυμμένα ὑπὸ τῆς ἑωθινῆς δρόσου, οὐδέποτε δὲ μετὰ μεσημβρίαν.

Ἵνα μεταφέρωμεν τὰ ἄνθη ἀπὸ τόπου εἰς τόπον καλύπτωμεν αὐτὰ διὰ ὑγρῶν βρύων.

Ὕδωρ χλιαρὸν περιέχον ὀλίγην κάμφορον διαλελυμένην ἐν οἰνοπνεύματι, συντελεῖ εἰς ἀναζωογόνησιν ἀνθέων μαραινομένων ἤδη.

Συνδρομήτρια τῆς Ἑστίας.

ΑΘΗΝΗΣΙ—ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ, ΟΔΟΣ ΜΙΛΤΙΑΔΟΥ ΚΑΙ ΝΙΚΙΟΥ' 15.